

LİMİTED ŞİRKET GENEL KURULUNDA YETERSAYILAR*

Yrd. Doç. Dr. Levent BİÇER

Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Esra HAMAMCIOĞLU

Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ÖZET: Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirket genel kurul toplantılarında uygulanacak yetersayılar bakımından olağan kararlar, önemli kararlar ve şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar olmak üzere üçlü bir sınıflandırma yapılmış ve her bir durum için farklı yetersayılar öngörülmüştür. Bu çalışmada limited şirket genel kurul toplantılarında uygulanan yetersayılar genel hatları ile incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Genel Kurul, Genel Kurul Kararları, Yetersayı

Quorums for General Meetings of Limited Liability Company

ABSTRACT: According to Turkish Commercial Code, resolutions of general meeting of shareholders in limited liability company is classified in three as ordinary resolutions, important resolutions and resolution for amendment of the article of limited liability company. The quorums are determined according to this distinction. In this study, we aimed to analyze quorums in general meeting of shareholder in a general perspective.

Keywords: Limited Liability Company, General Meeting of Shareholders, Resolutions of General Meeting of Shareholders, Quorum.

GİRİŞ

Limited şirket genel kurul toplantılarında¹ uygulanacak yetersayılar olağan kararlar (TTK 620), önemli kararlar (TTK 621) ve şirket sözleşmesinin değişti-

---

* Her çalışmamızda olduğu gibi, bu çalışmamızda da bizden değerli katkılarını esirgemeyen saygıdeğer Hocamız **Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR**'a şükranlarımızı sunarız.

rilmesine ilişkin kararlar (TTK 589) olmak üzere temelde üçlü bir sınıflandırma yapılarak incelenebilir.

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin düzenlendiği TTK 589'da "*esas sermayeyi temsil eden ortakların kararı*"ndan, olağan kararlara ilişkin yetersayının düzenlendiği TTK 620'de "*toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğunun*"dan ve son olarak önemli kararların ele alındığı TTK 621'de ise "*temsil edilen oyların üçte ikisi*"nden söz edilmiştir. Böylece limited şirketlerde, terminolojik olarak "*temsil edilme*" kavramının esas alındığı görülmektedir. Çalışmamızda özellikle bu üçlü ayırım çerçevesinde limited şirket genel kurul kararlarında uygulanması gereken yetersayılar incelenmiştir.

I. YETERSAYILAR BAKIMINDAN LİMİTED ŞİRKET GENEL KURUL KARARLARININ SINIFLANDIRILMASI VE OLAĞAN KARARLAR

Limited şirketlerde genel kurulun alabileceği kararları, yetersayılar açısından temelde, olağan kararlar (TTK 620), önemli kararlar (TTK 621) ve şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar (TTK 589) olarak, üçe ayırmak mümkündür.

TTK 620'ye göre, kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği sürece seçim kararları dahil tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır. Buna göre, olağan kararlarda toplantı yetersayısı aranmamaktadır.

Şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin TTK 589 hükmü ile önemli kararlara ilişkin TTK 621 hükmü kanunda aksi düzenlenen durumlara örnek olarak gösterilebilir².

Bunun dışında, ortakların taahhütlerini artıran kararlar ile bir ortağın şirketten çıkarılma sebeplerinin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine dair sözleşme değişikliğine ilişkin kararların (TTK 621/3) oy birliği ile alınması mümkündür. Kuruluktan sonra yapılacak şirket sözleşmesi değişikliği ile ortaklara ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri getirilebilmesi için alınacak kararlarda ilgili tüm ortakların onayı gerekir (TTK 607). Yine yapısal değişikliklerde de özel bir takım yetersayılar öngörülmüştür (TTK 151, 173, 189).

¹ TTK 1527/2 uyarınca, limited şirketlerde, şirket sözleşmesinde açık hüküm olması şartıyla elektronik ortamda genel kurula katılım, fiziki katılımın bütün hukuki sonuçlarını doğurur. TTK 1527/sona göre; oyun gerçek sahibi tarafından kullanılmasına ve uygulamaya ilişkin kurallar ile pay sahibinin temsilcisine internet sitesi aracılığıyla talimat vermesi esas ve usulleri GTB tarafından çıkarılacak tebliğle düzenlenecektir. Bu tebliğ, "Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ" adı ile yayınlanmıştır (RG. 29.08.2012, S. 28396).

² **KENDİGELEN, ABUZER:** Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2016, s. 532; **AKBAY, DİRENÇ:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, İstanbul 2010, s. 217.

A. Çoğunluk Türleri ve Salt Çoğunluk Kavramı

Öğretide ve uygulamada, kararın alınması için gerekli olan çoğunlukla ilgili olarak çeşitli kavramlara yer verilmektedir. Bu kavramların tanımında ve sınıflandırılmasında birlik bulunmamaktadır³.

Bunlardan salt çoğunluk ve mutlak çoğunluk aynı anlama gelmekte olup, KARAYALÇIN'a göre salt çoğunluk oy verenlerin yarısından bir fazlasını gerektiren oy çokluğudur⁴. BAHTİYAR'a göre, çoğunluk kavramı çift sayılarda yarıdan bir fazlayı, tek sayılarda ise yarıdan sonra gelen tam sayıyı ifade etmektedir⁵. NOMER ve PULAŞLI da aynı düşüncede olup, yazarlar tek sayılarda çoğunluğu yarının yarım fazlası olarak ifade etmektedirler⁶.

Nispi (adi, basit) çoğunluk ise, karar verilmesi için salt çoğunluğun bile gerekli olmadığı durumlarda söz konusu olur⁷. NOMER, önerinin kabulü veya seçimlerde önerilen adayın seçilmesi için kabul oylarının red oylarından fazla olmasının yeterli olduğunu, kabul oylarının belli bir limiti aşmasının gerekli olmadığını, özellikle birden fazla önerinin veya adayın oylanması durumunda, en çok oyu alan önerinin veya adayın kabul edilmiş sayılacağını, çekimser ve geçersiz oyların hesaba katılmayacağını ifade etmektedir⁸. Salt çoğunluğun üstündeki çoğunluk ise ağırlaştırılmış (nitelikli, özellikli) çoğunluk olarak nitelendirilmektedir⁹. Örneğin limited ortaklıklarda, şirket sözleşmesi değişiklikleri ile önemli kararlar ağırlaştırılmış çoğunluk ile karar alınan hallerdir.

TTK 620'de olağan kararların alınması için temsil edilen oyların salt çoğunluğundan söz edildiğinden, çekimser ve geçersiz oylar temsil edilen oyların hesabında dikkate alınarak olumsuz/ teklif aleyhine oy olarak kabul edilmelidir¹⁰.

TTK 620'de kabul edilen salt çoğunluğun, şirket sözleşmesi ile nisbi çoğunluk haline getirilerek hafifletilip hafifletilemeyeceği ise tartışmalıdır¹¹.

³ Bu konuda ayrıntılı bilgi ve sınıflandırma türleri için bkz. **NOMER, HALUK N.:** Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2008, s. 41 vd.

⁴ **KARAYALÇIN, YAŞAR:** Ticaret Hukuku II, Şirketler Hukuku, Ankara 1973, s. 121.

⁵ **BAHTİYAR, MEHMET:** Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri, İstanbul 2017, s. 426 dn. 748.

⁶ **NOMER,** s. 41; **PULAŞLI, HASAN:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2014, s. 834.

⁷ **KARAYALÇIN,** s. 122.

⁸ **NOMER,** s. 41; **PULAŞLI,** Şerh, C. I, s. 834.

⁹ **KARAYALÇIN,** s. 122.

¹⁰ **YILDIZ, ŞÜKRÜ:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 227; **AKBAY,** s. 216; **KIRCA, İSMAİL/GÜREL MURAT:** Limited Şirket Ortağının Kendisi Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 60. Yıl Armağanı, Ankara, 2015, s. 198, dn. 2 ve orada anılan diğer yazarlar.

¹¹ Konuya ilişkin olarak bkz. "I. E" başlığı altında yapmış olduğumuz açıklamalarımız.

B. Olağan Kararlarda Toplantı Yetersayısı Aranmaması

TTK 620 uyarınca, “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır.*”¹².

Burada, öncelikle dikkat çeken husus, limited şirketlerde olağan kararlarda toplantı yetersayısının bulunmamasıdır¹³. Oysa anonim şirketlerde, basit (olağan) kararlara ilişkin ilk toplantıda (TTK 418) toplantı yetersayısının sağlanması zorunludur. Anonim şirketlerden farklı olarak, ilk toplantıda, toplantı yetersayısının aranmaması, limited şirketlerde karar alınmasını kolaylaştıracak bir durumdur.

Bununla birlikte, toplantı yetersayısı açısından anonim şirketler ile limited şirketler arasında bir farklılık yaratılması için haklı bir gerekçe bulunmamaktadır. Tam aksine toplantı yetersayısının aranmaması ile amaçlananın kararların daha kolay alınabilmesi olduğu gözönünde tutulduğunda, anonim şirketlerde toplantı yetersayısının kaldırılması daha işlevsel olurdu. Zira ülkemizde limited şirketlerin genellikle az ortaklı iken, anonim ortaklıkların daha fazla sayıda pay sahibi olduğu düşünüldüğünde toplantı yetersayısının aranmaması anonim şirketler için daha büyük bir ihtiyaç olup, böylece güç boşluğu sorununun giderilmesine katkıda bulunulabilirdi.

Limited şirketlerde, olağan kararlarda toplantı yetersayısı kaldırılmasına rağmen, önemli kararlarda ve şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlarda toplantı yetersayısının bulunduğu ifade edilmektedir¹⁴.

C. Toplantı Yetersayısının Zorunlu Olmaması Karşısında Hazır Bulunanlar Listesi ve Genel Kurula Katılabilecekler Listesinin İşlevi

Genel kurul toplantısında bir pay sahibinin ne kadar paya ve oya sahip olduğunun bilinmesi toplantı ve karar yetersayısının sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi açısından kesinlikle zorunludur. Bu nedenle, hazır bulunanlar listesi oldukça önem taşımaktadır. Anonim şirketlere ilişkin TTK 417 hükmü, TTK 617/3 atfıyla limited şirketlere de uygulanacaktır.

Öğretide, hazır bulunanlar listesinin yetersayıların hesabında yardımcı bir rol üstendiği, karar yetersayısının toplantıda temsil edilmekte olan oy sayısına göre değişim gösterdiği, bu listenin toplantıda giriş çıkışlara göre güncel tutulması gerektiği, genel kurul başkanına bu anlamda bir görev düştüğü, genel kurul

¹² İsviçre Hukukunda da OR Art 808’de olağan kararlar için toplantı yetersayısı aranmamıştır. Bu konu hakkında bkz. **SIFFERT, RINO/FISCHER, MARC PASCAL/PETRIN, MARTIN**: Martin, Stämpflis Handkommentar, GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Zürich 2008, Art. 808, s. 232.

¹³ **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 426; **ÇOŞTAN, HÜLYA**: Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları, TFM 2015/1, s. 66. Toplantıya katılanların bir çoğunluk oluşturmasının gerekmediği yolunda ayrıca bkz. **BİLGİLİ, FATİH/DEMİRKAPI, ERTAN**: Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s. 669.

¹⁴ Konuya ilişkin olarak bkz. II ve III başlıkları altında yaptığımız açıklamalar.

başkanının giriş - çıkışları kontrol etmesiyle paralel, toplantıda oylamalardan önce yoklama yapılması ve çıkışlarda belki de bir çıkış imzasının alınmasının daha sonraki uyumsuzluklar açısından faydalı olabileceği belirtilmiştir¹⁵.

Hazır bulunanlar listesi (hazirun cetveli), pay sahibinin oydan yoksun olup olmadığını belirlenmesi açısından da önemlidir. Genel kurula katılan pay sahibinin gizli kalmaması, kim olduğunun belirlenmesi gerekir. Hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesinin amacı, toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin adları ve paylarının sayısı hakkında diğer ortakları haberdar etmek ve gerek genel kurul toplantısına katılma hakkına yöneltilebilecek itirazların ileri sürülmesini gerek kararların geçerli bir biçimde alınıp alınmadığının denetlenmesini sağlamaktır¹⁶.

Genel kurula katılabilecekler listesinde özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibarî değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye, toplantıya aslen ve temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilir. Genel kurula katılanların imzaladığı liste “*hazır bulunanlar listesi*” adını alır (TTK 417).

Hazır bulunanlar listesinin düzenlenmemesinin ne gibi bir sonuca yol açacağı tartışmalıdır. MOROĞLU’na göre; hazirun cetvelinin hiç veya gereği gibi düzenlenmemesi ya da paysahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulmaması kararın varlığını değil, geçerliliğini etkiler, yani iptal edilebilirlik yaptırımına yol açar¹⁷.

TEOMAN’a göre ise, hazirun cetvelinin hiç düzenlenmemesi yokluk yaptırımına yol açar. Buna karşılık, hazirun cetveli düzenlenmesine rağmen yasaya uygun düzenlenmemişse iptal edilebilirlik söz konusu olur. Ne var ki buradaki eksikliğin, toplantı ve karar yetersayının denetlenmesi ile ilgili olan, örneğin ortakların paylarının adedi, itibari değeri, imtiyaz hakları gibi konularla ilgili olmaması gerekir¹⁸.

¹⁵ **AKBAY**, s. 132; 213, 214. İsviçre hukukunda da hazır bulunanlar listesinin sürekli takip edilmesi gerektiği yönünde **Forstmoser/ Meier- Hayoz/ Nobel**, s. 216, No: 89, dn. 67 (Akbaş’dan naklen). Bu düşünceden hareketle, TTK’nın kabul edilmesinden sonra yürürlükten kaldırılan Kom. Yön. 32/II, g hükmünün, TTK 378 hükmüne aykırı olduğu, zira fiilen toplantıdan çıkarılanların dikkate alınmayarak başlangıçta belirlenen karar yetersayısının hesaplama esas alındığı belirtilmiştir. **AKBAY**, s. 214, dn. 619. **YİĞİT, İLHAN**: Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2005. s. 270. **BAHTİYAR**, TTK 418/1’de öngörülen toplantı yetersayısının toplantı süresince korunması şartına ilişkin yapmış olduğu değerlendirmelerde, toplantı yetersayısının açılışta varlığının kural olarak yeterli olduğunu, gündemde daha öncekilerden daha ağır toplantı yetersayısına tabi bir husus olmadıkça yetersayının tekrar kontrolü ve yetersayının toplantı boyunca korunması şartının aranmasının gerekmediğini; bununla birlikte hükmün “...nisabın toplantı süresince korunması şarttır” biçimindeki açık ve emredici ifadesinin ise, doğru bulmamakla birlikte, daha önce alınan kararları da geçersiz saymaya oldukça elverişli olduğunu belirtmektedir. **BAHTİYAR, MEHMET**: Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul 2017, s. 87-88.

¹⁶ **TEOMAN, ÖMER**: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LV, Sayı: 1-2, 1995-1996, s. 233, 234.

¹⁷ **MOROĞLU, ERDOĞAN**: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul 2017, s. 126-127.

¹⁸ **TEOMAN**, Hazirun Cetveli, s. 246.

D. Temsil Edilen Oy Kavramı

Limited şirketlere ilişkin olarak şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin düzenlendiği TTK 589'da “*esas sermayeyi temsil eden ortakların kararı*”ndan; olağan kararlara ilişkin yetersayının düzenlendiği TTK 620'de “*toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğun*”dan ve son olarak önemli kararların ele alındığı TTK 621'de ise “*temsil edilen oyların üçte ikisi*”nden söz edilmiştir. Böylece limited şirketlerde “*temsil edilme*” kavramının esas alındığı görülmektedir.

TTK 620'de hükmün açık ifadesi karşısında tüm oyların değil, toplantıda temsil edilen oyların karar yetersayısında dikkate alınacağına şüphe bulunmamaktadır. Buna karşılık, TTK'dan farklı olarak olağan kararları düzenleyen OR. Art 808'de ve önemli kararları düzenleyen 808b'de “*temsil edilen oylar (vertretenen Stimmen)*” ibaresinin kullanıldığı görülmektedir.

Bu farklılık karşısında, TTK 621'de temsil edilen oylar kavramının, toplantıda temsil edilen oyları mı yoksa şirketteki tüm oyları mı kastettiği önem arz etmektedir. Zira burada varılacak sonuç karar yetersayısının değişmesine neden olacaktır. Öğretide, hükümdeki ifadenin toplantıda temsil edilen oylar olarak anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir¹⁹.

Temsil edilen oy kavramından, genel kurul toplantısında pay sahibi, temsilcisi ya da intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilen her esas sermaye payından doğan oyun anlaşılması gerekmektedir²⁰. Karar yetersayısı açısından temsil olunan oy sayısı son derece önemli olup, salt çoğunluk temsil olunan oy sayısına göre belirlenmektedir (TTK 620).

Hükümde geçen “*temsil edilen oy*” kavramı (payın temsili) ile “*temsilci aracılığıyla kullanılan oy*” kavramı da (pay sahibinin temsili) birbiri ile karıştırılmaya müsaittir. Temsil edilen oy kavramı, ister esas sermaye payı sahibi tarafından ister bunların temsilcisi tarafından kullanılсын, genel kurul toplantısında kullanılacak oyları ifade etmektedir. Başka bir deyişle, “*temsil edilen oy*” genel kurul toplantısında hazır bulunan (mevcudun) pay sahiplerinin oylarıdır/oyudur. Temsilci aracılığıyla kullanılan oylar ise toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin temsilcileri aracılığıyla kullanılan oylardır. Başka bir deyişle burada hukuken TBK 40 vd. anlamında bir temsil söz konusu olmayıp, aslında genel kurul toplantısında hazır bulunan pay sahiplerinin oyları kastedilmektedir²¹.

¹⁹ YILDIZ, s. 230; AKBAY, s. 219; ÇOŞTAN, s. 66, dn. 12. BİLGİLİ/ DEMİRKAPI, s. 672.

²⁰ AKBAY, s. 212, 213; ÇOŞTAN, s. 66. Temsil olunan oy kavramı konusunda ayrıca bkz. KIRCA, İSMAİL/GÜREL MURAT: Limited Şirket Ortağının Kendisi Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 60. Yıl Armağanı, Ankara, 2015, s. 198, dn. 2.

²¹ Anonim ortaklıklarda ise karar yetersayısında “*hazır bulunan*” ve “*mevcut bulunan*” kavramı tercih edilmiştir. BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2017, C. 12, S. 149-150, s. 78 dn.29. Bununla birlikte, hazır bulunan ve mevcut bulunan kavramları ile temsil edilme kavramlarının kullanılması sonuç olarak bir farklılık yaratmamaktadır.

TTK 619 uyarınca, oy hakkından yoksun olan ortaklar ilgili kararlarda oy kullanamaz. TTK 612'ye göre ise, şirketin iktisap ettiği kendi esas sermaye paylarından kaynaklanan oy hakları ile buna bağlı diğer haklar, paylar şirketin elinde bulunduğu sürece donar²².

TTK 618/1 cümle 3 hükmü çerçevesinde oy hakkında bir sınırlamaya gidilmişse, bu sınırı aşan oylar kullanılamaz.

Tüm bu durumlarda, anılan oylar temsil olunan oy kavramı içerisinde değildir. Dolayısıyla, karar yetersayısının belirlenmesinde hesaba dahil olmayacaktır. Yine toplantıya katılmayan ya da oylamadan önce toplantıdan çıkan ortakların oyları karar yetersayısının hesabına dâhil edilemez²³.

E. Şirket Sözleşmesi ile Karar Yetersayısının Değiştirilmesi ve Toplantı Yetersayısı Öngörülebilmesi

TTK 620'de öngörülen karar yetersayısının şirket sözleşmesi ile değiştirilip değiştirilemeyeceği hususunun da incelenmesi gerekir. Hükümde; “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde*” ifadesi geçtiğinden konu tartışmaya açıktır. Zira hükmün lafzı her iki yönde değişikliğe de izin verir tarzda kaleme alınmıştır.

Öğretide bir görüş, olağan karar yetersayısının ancak ağırlaştırılabileceğini; hafifletilmesinin ise mümkün olmadığını belirtmektedir²⁴. Diğer bir görüşe göre ise olağan karar yetersayısının hafifletilmesi de mümkündür. Bu görüşe göre; şirket sözleşmesi ile olağan kararlarda mutlak çoğunluk yerine nispi çoğunluk ile karar alınabilmesi mümkündür²⁵.

TTK 579 hükmü ile birlikte değerlendirildiğinde²⁶, TTK 620 hükmünde yer alan “*şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde*” ifadesi, her iki yönde de değişikliğin yapılmasının mümkün olabileceği yorumunun yapılmasına elverişlidir²⁷.

²² Oydan yoksunluk ile oy hakkının donmasının etkilerinin farklı olduğu konusunda ayrıca bkz. **BAHTİYAR**, TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi, s. 63 dn. 6 ve orada anılan yazarlar.

²³ **AKBAY**, s. 212, 213.

²⁴ **YILDIZ**, s. 227; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 670.

²⁵ **AKBAY**, s. 239. İsviçre hukukunda bu yönde bkz. **SIFFERT/FISCHER/PETRIN**, s. 232; **KRATZ, BRIGITTA**, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere - Bucheffektengesetz Art. 772-1186 OR und BEG, Zürich 2012, s. 168.

²⁶ TTK 579'da “Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir” denilerek, TTK 340'a paralel bir şekilde limited şirketler için de emredici hükümler ilkesi kabul edilmiştir. Bu hüküm ile anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlere de şirket sözleşmesinin içeriği sınırlanmak suretiyle çelik korse giydirildiği yolunda ayrıca bkz. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 484; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 630 ve dn. 72-73. TTK 579 hükmü ile birlikte, limited şirketlerde de irade özgürlüğüne önemli bir sınırlama getirilmişse de, özellikle TTK 577 hükmü karşısında limited şirketlerde hareket alanının anonim şirketlere oranla çok daha geniş olduğu ifade edilmektedir. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 631; **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 418.

Bununla birlikte, TTK 620’de düzenlenen yetersayının karar yetersayısı olması, sermaye şirketlerinde genel kurul kararlarının kural olarak salt çoğunlukla alınması ve nispi çoğunluğun tüzel kişinin iradesinin ortaya çıkması için elverişli olmadığı düşünüldüğünde, kanımızca, şirket sözleşmesi ile karar yetersayısının ancak ağırlaştırılabileceği, geçerli bir irade beyanının ortaya çıkabilmesi için kanunda kabul edilen asgari orana ihtiyaç bulunduğu yorumu tercih edilmelidir. Kanunun sermaye şirketlerinin genel kurul toplantılarında karar alınmasına dair düzenlemelerinin temel mantığı, sistematığı ve çoğunluk kavramının genel kabul gören anlamı da bu görüşü destekler niteliktedir. Ancak istisnai olarak, TTK 620’de, Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde seçim kararlarının da salt çoğunlukla alınacağı açıkça vurgulandığı için, şirket sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle (TTK. 577/1, 1 bendi), müdürlerin seçimine ilişkin kararlarda, nisbi çoğunluğun benimsenebileceği ve bu yolla karar yetersayının hafifletilebileceği düşünülebilir²⁸.

Buna göre; şirket sözleşmesinde yapılacak değişiklik, TTK 620’ye tabi olağan kararlar için karar yetersayısı ağırlaştırılabileceği gibi belirli bir sermaye oranına sahip esas sermaye payı sahibinin toplantıya katılması gerektiği belirtilerek, toplantı yetersayısı da öngörülebilir²⁹. Toplantı yetersayısı sadece ilk toplantıda aranabileceği gibi sonraki toplantılar için de zorunlu tutulabilir.

Olağan kararlarda TTK 620 uyarınca öngörülen karar yetersayısının ağırlaştırılabilmesi için yapılacak şirket sözleşmesi değişikliklerinde, TTK 589’una mu yoksa TTK 621/2’nin mi uygulanacağını da tartışılması gerekmektedir.

²⁷ eTK döneminde benzer bir tartışmanın anonim şirket genel kurul toplantılarına ilişkin eTK 372 ve 378 hükümleri karşısında yapıldığı görülmekteydi. eTK 372’de kanunda veya anasözleşmede aksine hüküm bulunmadığı durumlarda, genel kurulun ilk toplantısı için sermayenin dörtte birini temsil eden pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunmaları gerektiği, ilk toplantıda bu yetersayı sağlanamaz ise, ikinci toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin sayısına ve sermaye miktarına bakılmayacağı düzenlenmişti. Kanundaki ifade “kanunda veya anasözleşmede aksine hüküm olmadıkça” şeklinde olduğu için, bu yetersayıların anasözleşme ile değiştirilmesi mümkün olmakla birlikte, bu değiştirmenin hangi yönde olabileceği konusunda öğretilerde tartışma bulunmaktaydı. Bir görüşe göre; eTK 372’de öngörülen ilk toplantıda temsil edilmesi öngörülen sermaye oranı, toplantıya katılması asgari olarak istenen bir miktarı gösterdiğinden, hükümden öngörülen yetersayıda anasözleşme ile yapılabilecek olan değişiklik ancak kanundaki oranı artırma yönünde olabilecekti. **ARSLANLI, AŞ**, C. II, s. 38. Buna karşın, diğer görüş hükümden öngörülen yetersayıların artırılabilmesi gibi azaltılmasının da mümkün olduğunu kabul etmekteydi. Bu görüşteki yazarlar, hükümden yer alan aksine sözcüğünün yetersayıların her iki yönde de değiştirilebileceğini gösterdiğini, ayrıca eTK 372’de ikinci toplantıda herhangi bir yetersayının aranmamasının da bu görüşü desteklediğini ifade etmekteydiler. **BAHTİYAR, MEHMET**: Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İstanbul 2001, s. 192 ve dn. 296’da anılan yazarlar. eTK 378’de karar yetersayısı bakımından “Kararlar, mevcut oyların ekseriyetiyle verilir” hükmü yer almaktaydı. Bu dönemde karar yetersayılarının anasözleşme ile daha da artırılmasının mümkün olduğu öğretisi ve Yargıtay tarafından kabul edilmekteydi. **BAHTİYAR, Anasözleşme**, s. 195 ve dn. 306’da anılan yazarlar ve dn. 307’de belirtilen kararlar.

²⁸ Anonim ortaklıklarda ise yönetim kurulu üye seçimi, seçim yöntemine göre, anasözleşmeye hüküm konulmaksızın nisbi çoğunluk esasına göre yapılabilmektedir. Anasözleşme değişikliklerine ilişkin TTK 421/1’de ise nisbi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı düzenlenmiştir. Bu konuda bkz. **BAHTİYAR, MEHMET**: Yeditepe Üniversitesi Yüksek Lisans Yayınlanmamış Ders Notları.

²⁹ **AKBAY**, s. 215.

TTK 589 kural olarak şirket sözleşmesi değişikliklerinin hangi yetersayılarla gerçekleştirileceğini düzenlemektedir.

TTK 621/2’de kanunkoyucu “*Kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış nisap aranıyorsa, bu nisabı daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümleri, ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilebilir*” hükmünü getirmiştir. Söz konusu hükmün lafzına göre; kanunda öngörülen ağırlaştırılmış yetersayılar daha da ağırlaştırılacaksa, müstakbel şirket sözleşmesi hükümlerinde yer alacak olan yetersayıya göre karar alınması gerekir.

Hükme ilişkin olarak, TEKİNALP, ortakların veya kurucuların isterlerse bazı kararları limited ortaklık sözleşmesi ile oy birliğine veya TTK 621/1’de yer alan kanuni ağır nisaptan daha ağır bir nisaba bağlayabileceklerini; bu kararların öngörülme istenen yani limited ortaklık sözleşmesine konulacak olan nisapla alınabileceğini belirtmektedir³⁰.

TTK 621/2 uyarınca, kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış yetersayıları daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümlerinin ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilmesi eleştiriye açıktır³¹. Burada, kabul edilecek olan şirket sözleşmesi hükümlerinde yer alan ve kanundakinden daha da ağırlaştırılmış olan yetersayıların değil, kanundaki ağırlaştırılmış yetersayıların uygulanması gerekir. Zira aksinin kabulü pay sahipliği haklarının kullanımını güçleştirebileceğinden hukuk güvenliğine aykırı sonuçlar doğmasına neden olabilecektir³². Bununla beraber, hükmün sözü bu sonuca varmayı oldukça zorlaştırmaktadır.

Öğretide, TTK 621/2’nin yalnızca kanun tarafından ağırlaştırılmış yetersayının kabul edildiği hallerde uygulama alanı bulabildiği; ancak TTK 620’de ağırlaştırılmış bir nisap bulunmadığından, olağan karar yetersayısının ağırlaştırılması sırasında TTK 589’un uygulanması gerektiği, buna karşılık hükmün mehz OR Art 808 ve 808b ile bağdaşmadığı, zira mehz yasaya göre olağan karar yetersayısının ağırlaştırılabilmesi için de ağırlaştırılması planlanan yetersayının uygulanabileceğinin kabul edildiği, TTK 621/2’de bir çeviri hatası olduğu ve hükmün kaynak yasaya uygun olarak anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir³³.

TTK 621/2 hükmünün sözüne göre, belli kararların alınması için ağırlaştırılmış yetersayının sadece kanun tarafından öngörülmesi halinde, bu yetersayıları daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi değişikliklerine bu hüküm uygulanabilecektir. Oysa şirket sözleşmesi ile belirli kararların alınması ağırlaştırılmışsa, bu yetersayıları daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmelerine TTK 621 uygu-

³⁰ **TEKİNALP, ÜNAL**: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015, N. 22-28.

³¹ Hükmün eleştirisi için bkz. **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 428.

³² **BİÇER/HAMAMCIOĞLU**, Yetersayılar, s. 104.

³³ **AKBAY**, s. 236. Konuya ilişkin ayrıca bkz. **ÇOŞTAN**, s. 66 dn. 10.

lanamayacaktır³⁴. Hükümün konuluş amacının, şirket sözleşmesi ile daha da ağırlaştırılmak istenen yetersayıya ulaşıp ulaşılamayacağıın test edilmesi olduğu kabul edilirse³⁵, bu ihtimal açısından da aynı amacın sağlanması gerekli olduğu; bu nedenle anılan hükümde, böyle bir ayırım yapılması için de haklı bir gerekçe bulunmadığı söylenebilir.

TTK 621/2'ye ilişkin düzenlemenin lafzı ve TTK 589 hükmü karşısında, olağan kararlarda TTK 620 uyarınca öngörülen karar yetersayısının ağırlaştırılabilmesi için yapılacak şirket sözleşmesi değişikliklerinde, TTK 589'un uygulanması gerekir.

II. ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

TTK 589 uyarınca, “(1) Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. 621'inci madde hükmü saklıdır. (2) Şirket sözleşmesinde yapılan her değişiklik tescil ve ilan edilir.”

TTK 589'da öngörülen yetersayının hem toplantı hem karar yetersayısını içeren bir karma yetersayı olduğu ifade edilmektedir³⁶. ÇAMOĞLU da, karar alınabilmesi için esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların oyu gerektiğinden şirket sözleşmesi değişikliklerinde toplantı yetersayısının da sermayenin üçte ikisi olduğunun söylenebileceğini belirtmektedir³⁷.

Anonim ortaklıklar da TTK 421/2, 3 ve 461'de olduğu gibi sadece karar yetersayısının düzenlendiği, ayrıca daha yüksek oranda toplantı yetersayısının belirlenmesi suretiyle bu yetersayıların farklılaştırılmamış olduğu durumlarda, karar yetersayısının asgari olarak toplantı yetersayısını işaret ettiği, başka bir deyişle karar yetersayısının dolaylı olarak toplantı yetersayısını da gösterdiği söylenebilir³⁸.

³⁴ TTK 621 hükmüne ilişkin olarak PULAŞLI, “Ağırlaştırılmış Karar Nisabı” başlığı altında; “6762 sayılı Yasanın 513/1 hükmünde olduğu gibi, yeni Kanunda da aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesinin, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebileceği kabul edilmektedir (m. 589/1). Bunun anlamı, üçte iki çoğunluğun, esas sermayeye ilişkin olmasıdır. Hemen belirtelim, yasada öngörülen bu üçte iki çoğunluk, şirket sözleşmesine ancak aynı çoğunluk olarak öngörülebilir (m. 621/2). Dolayısıyla ne hafifletilebilir ne de ağırlaştırılabilir. Çünkü yasa, ağırlaştırılmış karar nisaplarını yasada nasıl öngörülümüşse, ancak o şekilde şirket sözleşmesine konulabileceğini ve daha sonra gerçekleşmesi mümkün olmayan yasada öngörülen daha ağır karar nisabının şirket sözleşmesine konulmasını engellemek istemiştir” sonucuna varmıştır. Ancak TTK 621/2 hükmünün açık lafzı karşısında bu sonuç tartışmaya açıktır. **PULAŞLI, HASAN:** Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2016, s. 822.

³⁵ **AKBAY,** s. 237.

³⁶ **AKBAY,** s. 233.

³⁷ **ÇAMOĞLU, ERSİN:** Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, Yaklaşım, Y. 20, S. 29, Kasım 2012, s. 253.

³⁸ **KENDİGELEN, ABUZER:** Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü mü?, Ankara 2015, s. 100. **BAHTIYAR** da, TTK 421/2 ve 421/3'te sayılan konularla sınırlı gündemi olan bir genel kurulda, kanun sadece karar yetersayı-

III. ÖNEMLİ KARARLAR

TTK 621/1’de hangi kararların önemli kararlar olduğu sayılmıştır. Hükme göre, maddede öngörülen önemli kararlar, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması halinde alınabilir. Söz konusu hükmün kaynağı OR Art 808b hükmüdür.

Öğretide TTK 621’de getirilen yetersayıların farklı şekillerde yorumlandığı görülmektedir.

Bir görüş burada “*çifte yetersayı*”nın bulunduğunu kabul etmektedir³⁹. Buna göre ancak iki ölçüt bir arada bulunduğu takdirde karar alınabilmesi mümkün olabilecektir. Başka bir ifadeyle, önemli sayılan kararın alınabilmesi için toplantıda temsil olunan oyların en az üçte ikisi karara olumlu oy vermiş olmalı ve bu oylar en azından oy hakkı bulunan sermayenin tamamının salt çoğunluğunu temsil etmelidir.

AKBAY, TTK 621 hükmünde “yasal ve nitelikli bir karar yetersayısının” düzenlendiğini; düzenlemenin hem oy hem sermaye çoğunluğu aradığından çift çoğunluklu bir sistem benimsediğini, bu sebeple söz konusu yetersayıya çifte engel kuralı denilebileceğini ifade etmekle birlikte; ayrıca burada örtülü olarak oy hakkına sahip esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun aynı zamanda toplantı yetersayısı olarak aranması gerektiğini ifade etmektedir. Yazar ayrıca önemli kararların alınacağı genel kurul toplantısının açılabilmesi için öncelikle toplantı yetersayısı olarak oy hakkına sahip esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun toplantıda olup olmadığının kontrol edilmesi ve toplantıda olumlu bir karar çıkabilmesi için, en az bu kadar esas sermayeye sahip ortak ya da temsilcinin ilgili teklif lehine oy kullanması gerektiği düşüncesindedir. Bu yönüyle çifte engel kuralının ikinci yarısının karar yetersayısı olarak da işlev üstlendiğini kabul etmektedir⁴⁰.

ÇOŞTAN, AKBAY’a atıfla oylama öncesinde oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerektiğini, dolayısıyla da oy hakkına sahip sermayenin tamamının

---

sından söz etmiş olsa da, en azından bu oranlarda payların sahip veya temsilcilerinin hazır bulunup bulunmadığının tespitinin gerekeceğini, bu açıdan yine hazır bulunanlar listesine bakılacağını ve kimin kaç adet oy kullanma hakkına sahip olduğunu saptanması gerektiğini ifade etmektedir. **BAHTİYAR**, TTK. 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi, s. 66 dn. 9. **BİÇER/HAMAMCIOĞLU**, Yetersayılar, s. 78. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, ise, kanunda (TTK 421) yer alan nisaplar ifadesine rağmen, hükmün sadece karar yetersayısı olarak anlaşılması gerektiğini ifade etmektedir. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 337.

³⁹ Genel olarak bkz. **KENDİGELEN** İlk Tespitler, s. 532-533; **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 428, dn. 756; **PULAŞLI, HASAN**: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara 2014, s. 2302. İsviçre Hukuku’nda limited ortaklıklarda alınan önemli kararlarda uygulanacak nitelikli nisaplar, OR 808b hükmünde düzenlenmiştir. Ayrıca bu hukuk düzeninde de çifte nisabın (*Doppelhürde*) bulunduğu yönünde bkz. **SIFFERT/FISCHER/PETRIN**, s. 237; **KRATZ**, s. 172.

⁴⁰ **AKBAY**, s. 218.

salt çoğunluğunun aynı zamanda toplantı yetersayı olarak belirlendiğinin söylenebileceğini ifade etmektedir⁴¹.

Buna karşın ÇAMOĞLU ise, TTK 621’de, çifte nisaptan söz edilemeyeceğini; zira çifte nisabın aynı nisap grubunda öngörülen ikili yetersayı olduğunu belirterek, hükümde getirilen “oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu” nun toplantı yetersayısını; “temsil edilen oyların üçte ikisinin” ise karar yetersayısını ifade ettiğini belirtmektedir⁴².

MOROĞLU, hükmün lafzından hareketle cümle yapısının karar yetersayısını, toplantı yetersayısının önüne geçirmiş olması nedeniyle bozuk olduğunu belirterek, maddenin “Aşağıdaki genel kurul kararları, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun hazır bulunduğu toplantıda temsil edilen oyların en az üçte ikisi ile alınabilir” şeklinde kaleme alınmasının daha doğru olacağını ifade etmektedir⁴³.

Kanımızca da hükümde karar alınabilmesi için çifte yetersayı ya da bir başka ifade ile çifte engel öngörülmüştür. Ancak oy hakkına sahip sermayenin tamamının salt çoğunluğunun aynı zamanda dolaylı olarak toplantı yetersayısını ifade ettiği kabul edilebilir.

TTK 621/1’de kullanılan “oy hakkı bulunan sermaye” ifadesinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

YILDIZ, “oy hakkı bulunan esas sermaye” teriminin karışıklığa yol açabileceğini; zira limited şirkette oy hakkından yoksun esas sermaye payı oluşturmanın mümkün olmadığını; bu ifadenin Türk Hukuku açısından felsefi ve teorik hiçbir temeli olmadığı gibi, gerekli olan yetersayının hesaplanmasında karışıklığa neden olmak dışında hiçbir faydasının olmadığını dile getirmektedir⁴⁴.

ÇOŞTAN, kanunun kullanmış olduğu bu ifadeler ile kastedilenin oy hakkından yoksun bulunan paylar olmadığını, payın miras, mal rejimi ve icra yoluyla intikali halinde genel kurulun onayına kadar paya bağlı hakların kullanılmasını ifade etmektedir⁴⁵.

Bununla birlikte KENDİGELEN haklı olarak, oy hakkı bulunan esas sermaye tespit edilirken, şirketin iktisap etmiş olması nedeniyle oy hakkı donmuş bulunan payları, somut durumdaki oydan yoksunluk hallerinin, şirket sözleşmesinde yer alan oy hakkına ilişkin sınırlamaların dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir⁴⁶.

⁴¹ ÇOŞTAN, s. 67. Ayrıca TTK 621’deki yetersayıların hem toplantı hem karar yetersayı olduğu yönünde bkz. TEKİNALP, N. 22-26.

⁴² ÇAMOĞLU, s. 253, dn. 3.

⁴³ MOROĞLU, EROĞAN: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler, İstanbul 2016, s. 388.

⁴⁴ YILDIZ, s. 231.

⁴⁵ ÇOŞTAN, s. 67, dn. 14.

⁴⁶ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 533.

BİLGİLİ/DEMİRKAPI da, oy hakkı bulunan esas sermaye hesaplanırken, şirketin elinde bulunduğu için oy hakkı donan esas sermaye paylarının dikkate alınmayacağını belirtmektedir. Yazarlar, oydan yoksunluğun bulunduğu haller bakımından, belirtilen oyların dikkate alınıp alınamayacağı açık olmasa da, çoğunluğun oy hakkı bulunan sermaye payları arasından belirlenmesi gerekçeyle, bunların hesaba katılmaması görüşündedir⁴⁷.

AKBAY, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu hükme bağlandığı için oy hakkından yoksun olanların esas sermaye paylarıyla ortaklığın kendisine ait esas sermaye paylarının hesaba dahil edilemeyeceğini belirtmektedir⁴⁸.

TTK 589/1, 2. cümlede, 621. madde hükmü yani önemli kararlar saklı tutulmuştur. Buna göre, TTK 621'de sayılan kararlardan şirket sözleşmesi değişikliği niteliğinde olan kararlara TTK 589 değil, 621. maddenin uygulanması kabul edilmiştir. İlk bakışta, TTK 621'in 589'a göre daha ağır yetersayılar öngördüğü, en azından amaçlananın bu olduğu izlenimi doğmaktadır. Bununla birlikte, her zaman TTK 621'in TTK 589'dan daha ağır yetersayıları içermediği, bazı durumlarda TTK 589'un daha ağır yetersayıya sahip olduğu söylenebilecektir⁴⁹. Zira, TTK 589'da limited şirket sözleşmesi değiştirilirken oy hakkında imtiyazlar kullanılamayacaktır. Ancak TTK 621. maddede önemli kararlar bakımından toplantıda esas sermayenin yarısının temsil edilmesi halinde oy hakkında imtiyazlar kullanılabilir. Esas sermayenin yarısının temsil edilmesi şartıyla oyda imtiyazlı payların bulunduğu bir limited şirket genel kurulunda, TTK 589, daha ağır bir yetersayının kabul edildiği bir hüküm olarak karımıza çıkmaktadır.

Nitekim, öğretide, TTK 589'da esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararından, TTK 621'de ise sermayenin tamamının salt çoğunluğundan söz edilmesinin yetersayılar arasındaki dengeyi bozduğu, bu sorunun TTK 620 ve 621'in bir yenilik olarak ilk defa TTK'da yer alması, buna karşılık TTK 589'un kaynağının eTK'daki 513 olmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir⁵⁰.

⁴⁷ BİLGİLİ/ DEMİRKAPI, s. 674.

⁴⁸ AKBAY, s. 219.

⁴⁹ Nitekim bkz. ÇOŞTAN, s. 69. BİLGİLİ/ DEMİRKAPI, s. 671.

⁵⁰ YILDIZ, s. 230; KENDİGELEN, s. 534- 535. TTK 621'de çifte yetersayı getirildiğini kabul etmeyen ÇAMOĞLU da, "TK'nın 589. maddesine göre şirket sözleşmesi esas sermayenin 2/3'ünü temsil eden ortakların oylarıyla değiştirilebilir. Bu nisap kesindir; yani değişmez. Buna karşılık çoğunluğu (621. maddenin 1. fıkrasının (g) ve (i) bentleri hariç) ayrı ayrı birer esas sözleşme değişikliği olan önemli kararlar için 621. madde toplantı nisabı olarak oy hakkına sahip esas sermayenin yarısını, karar nisabı olarak toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisini aramıştır. Yani, %50 ile toplanan bir genel kurulda 621'de sayılan önemli kararlar (bir an için şirkette kullanılması yasaklı ya da donmuş oy haklarının bulunmadığı varsayılrsa dahi) %50'nin 2/3'ü, yani %33, 3 ile alınabilecektir. Yasa koyucunun önemli olarak nitelediği kararların nisabında bu sonucu amaçladığını sanmıyorum. Kanımızca 621. maddedeki kararlardan sözleşme değişikliğini gerektirenlerin TK'nın 589. maddesindeki önemli emredici hüküm uyarınca sermayenin en az 2/3'ü ile alınması gerekir ve bu oylamada (621. maddeden farklı olarak) kullanılması yasaklı oy-

Ayrıca TTK 589. maddede imtiyazların kullanılmasına imkân tanınmamasına rağmen, TTK 621’de oyda imtiyazlı paylardan doğan oy hakkının kullanılması eleştirilebilecek niteliktedir⁵¹.

İsviçre Hukuku’nda şirket sözleşmesinin değiştirilmesine yönelik olarak, TTK’dan farklı olarak ayrıca özel bir nisap bulunmaktadır. TTK 589 ve TTK 621’in bir arada uygulanmasının açık bir çelişki yaratacağı, en kısa zamanda bu hatanın giderilmesi ve bu amaçla TTK 589’da yer alan nisabın kaldırılması en azından TTK 621/1’de öngörülen düzenleme ile çelişmeyecek bir içeriğe büründürülmesi önerilmektedir⁵².

Kanımızca, Türk Hukukunda TTK’da aksinin öngörülmediği durumlarda kural olarak tüm şirket sözleşmesi değişikliklerinde TTK 589’un uygulanmasının amaçlandığı, böylece TTK 589’un şirket sözleşmesi değişikliklerini TTK 621’in ise ağırlaştırılmış şirket sözleşmesi değişikliklerini düzenleyerek, bu iki hüküm arasında da TTK 421’e benzer ilişki yaratılmak istendiği söylenebilir. Böyle bir düşüncenin kabulü halinde dahi yetersayılar açısından TTK 589 ve 621 arasındaki çelişkinin giderilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Nitekim 4458 Sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı’nın 28. maddesinde, TTK’nın 621/1. maddesinin “şirketteki toplam oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğunun bir arada bulunması” halinde karar alınabileceği öngörülmüştür⁵³. TTK 621 ve taslakta yer alan düzenleme arasındaki fark temsil edilen oyların yerine şirketteki toplam oyların esas alınmasıdır. Limited şirkette oyda imtiyazlı payların varlığı durumunda, bu hükümlerle TTK 589’dan daha ağır bir yetersayının kabul edilmiş olup olmayacağı ayrıca eleştiriye açıktır⁵⁴.

TTK 621’de şirketin işletme konusunun değiştirilmesi, oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi, esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması, esas sermayenin arttırılması, rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması, şirket merkezinin değiştirilmesi, müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı

---

ların temsil ettiği sermaye miktarı da nisaba dahildir. Aksi yorum, esas sözleşme değişikliklerinde (kesin olarak) 2/3 nisap arayan yasa koyucunun iradesine ters düşer. Bu nedenle sadece 621. maddedeki sözleşme değişikliğini gerektirmeyen (1. fıkranın (g) ve (i) bentlerinde olduğu gibi) kararlar için 1. fıkradaki nisap uygulanabilir” diyerek, şirket sözleşmesi değişikliklerinde yetersayıyı düzenleyen TTK 589 ile önemli kararlarda yetersayıları düzenleyen TTK 621 arasında oluşan sistem hatasına değinmektedir. **ÇAMOĞLU**, s. 255.

⁵¹ **BİLGEÇ**, s. 157.

⁵² **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 535.

⁵³ Taslak için bkz. **KIRCA/GÜREL**, s. 200, dn. 2.

⁵⁴ Konuya ilişkin **KIRCA/GÜREL** de taslağın 28. maddesinin bu şekilde kabul edilmiş olması halinde bu seferde TTK 620’de öngörülen yetersayı ile TTK 621’de öngörülen yetersayı arasında büyük bir fark meydana geleceğini ve TTK 589’un kaldırılmasının daha uygun bir çözüm olacağını ifade etmektedirler. **KIRCA/GÜREL**, s. 200, dn.2.

faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi, bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması ve şirketin feshi önemli kararlar olarak sayılmıştır.

TTK'nın limited şirketlere ilişkin düzenlemelerinde, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda hangi organın yetkili olduğuna ilişkin açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Oysa TTK 408/2-f hükmünde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı anonim şirket genel kurulunun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Bu düzenlemenin gerekçesi Yargıtay uygulaması olarak gösterilmiştir. Ancak konuya ilişkin Yargıtay uygulaması incelendiğinde, verilen kararların limited şirketlere ilişkin olduğu görülmektedir. Buna karşın limited şirket genel kurulunun devredilemez nitelikteki yetkilerini düzenleyen TTK 616'da bu konuya ilişkin açık bir düzenleme yapılmadığı gibi, limited şirketlere kıyasen uygulanacak anonim şirket hükümlerini gösteren TTK 644'te de TTK 408'e yollama yapılmamıştır. Kanunkoyucunun limited şirketlere ilişkin TTK 616'da bilinçli olarak susup susmadığı anlaşılamamaktadır. Bu bağlamda, TTK 408/2-f hükmünün limited şirketlere kıyasen uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilir.

TTK 616 ve TTK 644 hükümleri karşısında ortada bir kanun boşluğu bulunmadığı savunulabilirse de, kanımızca TTK 408/2-f'in limited şirketlere uygulanmasını engelleyecek haklı bir gerekçe bulunmamaktadır. Zira hükmün getirilme nedeni olarak gösterilen Yargıtay uygulaması önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda karar verme yetkisinin limited şirket genel kuruluna ait olmasına ilişkindir. Bunun sonucu olarak TTK 408/2-f hükmünün kıyas yoluyla limited şirketlere de uygulanması gerektiği kabul edilmelidir. Ancak hukuk güvenliği açısından kanunkoyucunun konuya ilişkin açık bir düzenleme ya da kıyasen uygulanacak hükümler arasında TTK 408/2-f'e ilişkin bir atıf yapmamış olması eleştiriye açıktır⁵⁵.

Limited şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda yetkinin genel kurulda olduğunun kabul edilmesi halinde, bu sefer de kararın hangi yetersayı ile alınacağı hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Konunun genel kurulun yetkisinde olduğu açık olarak belirtilmediği için önemli kararlar arasında da sayılmamıştır. Bu konuda açık kanun hükmü olmadığından farklı yorumlar yapılabilecektir. TTK 621'de yer alan önemli kararlar arasında açıkça sayılmadığı için önemli miktarda toptan satış kararının TTK 620 uyarınca basit yetersayı ile alınması gerektiği söylenebilir. Ancak bu konuda kabul

⁵⁵ Konuya ilişkin ayrıca bkz. **BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı (TTK 408/2-f), Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2013, S. 1, s. 49; **DURAL, ALİ**: Anonim Şirketin Önemli Miktarda Varlığının Satışına İlişkin Genel Kurul Kararının İçeriği ve Kapsamı, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul 2017, s. 227 ve özellikle dn. 3.

edilen basit yetersayının paysahiplerinin ve şirket menfaatlerinin korunması bakımından yetersiz kalacağı da unutulmamalıdır⁵⁶. Buna göre TTK 621'deki yetersayının uygulanması veya anonim şirketlerde olduğu gibi yetersayıya ilişkin BTY (Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, 28 Kasım 2012, RG Sayı 28481) 22/12 hükmünün kıyasen uygulanması düşünülebilir⁵⁷. Görüldüğü üzere, tüm bu tartışmaların önüne geçilebilmesi için önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı TTK 616'da açık olarak genel kurulun devredilemez yetkileri arasında sayılmalı ve bu karar aynı zamanda TTK 621 uyarınca önemli karar olarak kabul edilmeliydi.

A. İşletme Konusunun Değiştirilmesi

TTK 576'da şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar arasında esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu da sayılmıştır. Şirketin işletme konusunun değiştirilmesi ise TTK 621 uyarınca önemli karar olarak nitelendirilerek ağırlaştırılmış yetersayıya tabi tutulmuştur⁵⁸.

B. Oy Hakkında İmtiyazlı Esas Sermaye Paylarının Öngörülmesi

Limited şirket sözleşmesinde varsa imtiyazların ve esas sermaye pay gruplarının belirtilmesi gerektiği TTK 576'da hükme bağlanmıştır⁵⁹. TTK 618/2'ye göre; oy hakkı itibari değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde belirlenebilir. Aynı hükümde en küçük sermaye payının itibari değerinin, diğer esas sermaye paylarının itibari değerleri toplamının onda birinden az olamayacağı belirtilerek, bu şekilde imtiyaz sağlanmasına bir sınır

⁵⁶ Anonim ortaklıklar için bkz. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 309.

⁵⁷ Bu konudaki düzenlemenin Yönetmelik hükmü ile yapılması konusundaki eleştiriler için bkz. **BİÇER/HAMAMCIOĞLU**, Önemli Miktar, s. 43, 44 ve orada anılan yazarlar.

⁵⁸ TTK'da anonim şirketler için işletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile işletme konusunun değiştirilmesi için ayrı yetersayılar öngörülmektedir. Buna göre anonim şirketlerde, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi özel bir anasözleşme değişikliği olarak kabul edilmiş ve sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu aranmıştır. Oysa işletme konusunun değiştirilmesi için ayrı bir yetersayı getirilmediğinden anasözleşme değişikliği için aranan genel yetersayı olan TTK 421/1'e uyulması yeterli olacaktır. Uygulamada işletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile işletme konusunun değiştirilmesi arasındaki sınırın nasıl çizileceği konusunda hükmün gerekçesinde, "*İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile konudan başka bir işletme konusuna geçilmesi veya bu sonucu doğuracak değişiklikler kastedilmiştir. Mesela mobilya üretiminden vazgeçilip turizm yapmak istenmesi veya mobilyacılık muhafaza edilmekle birlikte kaleme alış şekline göre pasif konu kabul olunması gibi. İşletme konusunun daraltılması veya genişletilmesi, hatta önemli değişiklikler, bu hükmün kapsamı dışındadır. Mevcut işletme konusunun terk edilip ona çok yakın bir konuya geçilmesine bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı mahkeme kararları ile doktrine bırakılmıştır*" denilmektedir.

⁵⁹ Her ne kadar bu kayıt zorunlu kayıtlar arasında yer almış olsa da, bu kayıtların niteliği gereği öngörüldükleri takdirde bağlayıcı olan kayıtlar arasında yer almaları gerekirdi. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 485; **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 419.

getirilmiştir⁶⁰. Böylelikle, limited şirketlerde, farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınması suretiyle oyda imtiyaz tanınması mümkündür⁶¹.

Kanunda oyda imtiyazlı sermaye paylarının çıkarılması önemli karar olarak nitelendirilmiştir. Hüküm yalnızca oyda imtiyazlı pay çıkarılmasına ilişkin olup; bunların kaldırılması hususunda sustuğu gibi; oy hakkı dışındaki imtiyazların ne şekilde tanınabileceğine ilişkin de bir düzenleme getirmemektedir. Limited şirketlerde anonim şirketlerden farklı olarak imtiyazlı paysahipleri özel kurulu-na yer verilmemiş ayrıca kıyasen uygulanabilecek anonim şirket hükümleri arasında da bu husus sayılmamıştır⁶².

Oy hakkı dışında sonradan şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla imtiyaz yaratılmasında TTK 621 mi, TTK 589'un mu, yoksa anonim şirkete ilişkin düzenlemenin mi uygulanacağı da ayrıca tartışmaya açıktır.

Konuya ilişkin olarak ÇOŞTAN, imtiyazlı pay çıkarılması için gereken kararlar arasında oyda imtiyazlı pay ile diğer imtiyazlı paylar arasında ayırım yapılmasının isabetli olmadığını; limited şirkette oy dışındaki imtiyazlı payların çıkarılmasında da olması gereken hukuk bakımından uygulanması gereken hükmün TTK 621 olduğunu; ancak TTK 589'un ifadesi karşısında TTK 621'in uygulanmayacağına açık olduğunu belirtmektedir⁶³. Yazar limited şirketlerde oy hakkı dışındaki imtiyazlı pay çıkarılmasının da TTK 621 uyarınca önemli kararlar arasında sayılmasının ve imtiyazlı paylara ilişkin diğer hususlarda ise anonim şirket hükümlerine atıfta bulunulmasının ise daha uygun olacağını altını çizmektedir⁶⁴.

Kanımızca da bu ayırım hukuk tekniği açısından isabetli olmamakla birlikte, TTK 589 ve 621'in açık düzenlemeleri karşısında, oy dışında imtiyazlı payların çıkarılması konusunda TTK 589 uygulanacaktır.

C. Esas Sermaye Paylarının Devrinin Sınırlandırılması, Kaldırılması veya Kolaylaştırılması

Limited ortaklık pay devrini düzenleyen TTK 595'e göre; "*Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve taraf-*

⁶⁰ Burada dikkat edilmesi gereken noktanın hesaplama yapılırken, itibari değeri düşük olan esas sermaye payının dışındaki tüm esas sermaye paylarının itibari değerlerinin toplamının hesaba katılması olduğu yönünde bkz. **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 429. Hükme ilişkin tespit ve eleştiriler için ayrıca bkz. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 529.

⁶¹ Anonim şirketlerde ise bu yolla imtiyazlı pay yaratılması yasaklanmıştır. Öğretide iki sermaye şirketi arasında ayırım yapılması ve farklı şekillerde oyda imtiyaz tanınma yönteminin benimsenmesi haklı olarak eleştirilmektedir. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 529; **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 429.

⁶² Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi ve değerlendirmeler için bkz. **ÇOŞTAN, HÜLYA**: Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar, Ankara Barosu Dergisi, 2012/4, s. 79-89.

⁶³ ÇOŞTAN, İmtiyazlı Paylar, s. 88.

⁶⁴ ÇOŞTAN, İmtiyazlı Paylar, s. 89.

ların imzaları noterce onanır⁶⁵. Ayrıca devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise, bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullara⁶⁶ da belirtilir". Genel kurulun onayı ile ilgili olarak TTK 595/2'de şirket sözleşmesinde aksi öngörülmüş olmadıkça esas sermaye payının devri için genel kurulun onayının şart olduğu; devrin bu onayla geçerli olacağı hüküm altına alınmıştır.

Devrin onaylanması için genel kurulun hangi yetersayılarla karar alacağı TTK 595'te özel olarak düzenlenmemiştir. Esas sermaye payının devri şirket sözleşmesi değişikliği olmadığı ve TTK 621'de düzenlenen önemli kararlar arasında da sayılmadığı için genel kurul onayı TTK 620'de belirtilen olağan yetersayı ile alınmalıdır⁶⁷.

TTK 595/3'e göre; şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir. Şirket sözleşmesi ile esas sermaye pay devrinin yasaklanması mümkündür. TTK 577/1-a'da şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcı olan düzenlemeler arasında esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler de sayılmıştır.

TTK 621'de de esas sermaye pay devirlerinin sınırlandırılması, yasaklanması veya kolaylaştırılmasının önemli karar olarak kabul edildiği görülmektedir.

D. Esas Sermayenin Artırılması

Esas sermayenin artırılması bir şirket sözleşmesi değişikliği olmakla birlikte; TTK 621'e göre önemli karar olarak sayıldığından, bu maddede öngörülen yetersayıya bağlı tutulmuştur.

Esas sermaye azaltımı, esas sermaye artırımından farklı olarak önemli bir karar olarak kabul edilmemiştir. Bu nedenle TTK 621'de öngörülen yetersayılara tabi değildir.

⁶⁵ PULAŞLI, ".....anılan madde hükmü emredici nitelikte olmadığı gibi, noter onayının bir geçerlilik şartı olarak benimsenmesi de mümkün değildir" diyerek, noter onayının bir geçerlilik şartı olmadığı sonucuna varmaktadır. PULAŞLI, Şirketler, s. 773. Ayrıntılı bilgi için bkz. PULAŞLI, Şerh II, s. 2219. Kanımızca pay devri ve devir borcunu doğuran işlemlerin geçerli olmaları için yazılı şekilde yapılması yeterli olmayıp, aynı zamanda tarafların imzalarının noterce onanması da şarttır. Eğer kanunkoyucunun amacı sadece yazılı şekli geçerlilik şartı olarak öngörmek olsaydı, İsviçre Hukukunda olduğu gibi TTK'da da, pay devri veya pay devri borcunu doğuran işlemlerin yazılı şekilde yapılmasını yeterli gören bir hükme yer verilir. OR. Art 785/1'de 1 Ocak 2008'de yürürlüğe giren değişikliklerle, esas sermaye payının devrine ilişkin işlemlerde, tarafların imzalarının noter tarafından onaylanması kaldırılmıştır. Görüşe ilişkin gerekçeler için bkz. BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA: Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2003, S. 2, s. 69.

⁶⁶ Bu ifade koşullar olmalıdır.

⁶⁷ İsviçre hukukunda OR Art 808 (b)/4'te esas sermaye payının devrinin onayına ilişkin genel kurul kararı önemli kararlar arasında sayılmıştır.

Esas sermayenin azaltılmasına ilişkin olarak TTK 592, anonim şirketlerin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlerinin limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanabileceğini düzenlemiştir.

Öğretide YILDIZ, azaltım usulünün anonim şirketin esas sermaye azaltımına ilişkin hükümlere atıf yapılarak düzenlendiğini, bu nedenle esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlerin yanısıra, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hükümlerin uygulanmasının zorunlu olduğunu, anonim şirketin esas sermayesinin azaltılmasına ilişkin TTK 473- 475 hükümlerinin hukuki bünyesine uygun düştüğü ölçüde dikkate alınarak esas sermayenin azaltılabileceğini, esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararının TTK 589'daki nisaplara uyularak alınmasının zorunlu olduğunu ifade etmektedir⁶⁸.

PULAŞLI da, sermayenin azaltılmasına ilişkin TTK 592'de anonim şirketlere ilişkin hükümlerin limited şirketlere kıyasen uygulanacağını öngörüldüğünü ve bir nisaptan bahsedilmediğini, anonim şirketlerin yetersayıya ilişkin TTK 473/3 düzenlemesinin limited şirketlere uygulanacağını söylemenin pek uygun düşmeyeceğini, çünkü TTK 592. maddede anonim şirketlere yapılan yollamanın, sermaye azaltılmasına ilişkin yetersayıya değil, aksine anılan maddelerde öngörülen prosedürle yapılacak işlemler hakkında olduğunu, sermaye azaltımında ise TTK 589 hükmünün uygulanması gerektiğini belirtmektedir⁶⁹.

Bununla birlikte, TTK 592 hükmünün anonim şirketlere yapmış olduğu yollamanın yalnızca sermaye azaltımı hakkında prosedüre ilişkin olduğu, yapılan bu yollamanın yetersayıyı kapsamadığı yönünde bir işaret olmadığı; bu nedenle yetersayı açısından da TTK 592'nin yapmış olduğu atıfla TTK 473/3 hükmünün, bu sefer de TTK 473/3'ün yapmış olduğu atıfla TTK 421/3'ün uygulanması gerektiği savunulabilir.

Zira anonim şirketlerde sermaye artırımı TTK 421/1'e tabi iken, sermaye azaltımına ilişkin kararın TTK 473 atfıyla TTK 421/3'te öngörülen (sermaye artırımından çok daha yüksek bir yetersayı ile) alınabilmesi de bu görüşü destekler niteliktedir. Ayrıca limited şirkette genel kurul kararlarının çok farklı yetersayılar ile alınabildiği düşünüldüğünde, sermaye azaltımında TTK 421/3'te öngörülen yetersayının kabulünün, limited şirketlere uygun olmadığı da söylenemeyecektir.

E. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması ya da Kaldırılması

Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni payları almaya ilişkin rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığında ve TTK 621'de öngörülen yetersayı ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir (TTK 591/2)⁷⁰.

⁶⁸ YILDIZ, s. 129. Aynı yönde, BİLGİLİ/DEMİRAPI, s. 717.

⁶⁹ PULAŞLI, s. 1129.

⁷⁰ MOROĞLU, TTK 591. maddenin kenar başlığının, TTK'nın 461. maddesi ile uyumlu olmak üzere, "yeni pay alma hakkı" olması gerektiğini ifade etmektedir. MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s. 375.

F. Şirket Merkezinin Değiştirilmesi

TTK 576/1-a'ya göre, şirket sözleşmesinde şirket merkezinin gösterilmesi gerekmektedir. “*Şirket merkezinin değiştirilmesi*” de şirket sözleşmesi değişikliği niteliğinde olup, bu konuya ilişkin kararın TTK 621'e uygun olarak alınması gerekmektedir. Anonim şirketlerden farklı olarak “*şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların*” oybirliği ile alınmasına ilişkin bir düzenleme ise limited şirketler açısından yer verilmemiştir.

TTK'nın şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin hükümlerinde genel kurul kararlarının konusu ve yetersayılar, anonim ve limited şirketler açısından farklı şekilde düzenlenmiştir. TTK 421 “*şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların*”⁷¹ oybirliği ile alınmasından, TTK 621 ise “*şirket merkezinin değiştirilmesi*”ne ilişkin kararın temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması ile alınabileceğinden söz etmektedir.

TTK 421'de şirket merkezinin yurt dışına taşınmaksızın değiştirilmesi, TTK 621'de ise şirket merkezinin yurt dışına taşınmasından açıkça söz edilmemektedir. Ancak TTK 621 düzenlemesine göre şirket merkezinin değiştirilmesinin, şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararları da kapsadığı ileri sürülebilir. Buna karşılık, şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin kararların, - şirket merkezinin yurt dışına taşınıp taşınmadığı açısından bir ayırım yapmak suretiyle - merkezin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların oybirliğine bağlı bir karar, yurt içindeki değişikliklerin ise bir önemli karar olup olmadığı tartışılabilir. Açık bir şekilde düzenlenmese de, anonim şirketler açısından böyle bir tartışmaya yer olmadığı, zira TTK 421'de şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar diyerek, yurt içinde yapılan merkez değişikliklerinin TTK 421/f.1 anlamında bir anasözleşme değişikliği olarak kabul edildiği görülmektedir.

Öğretide ticaret şirketlerinin tabiyetlerinin belirlenmesinde⁷² çeşitli sistemlerin önerildiği, ticaret şirketlerinin tabiyetini ortakların tabiyetinden ve sermayenin bulunduğu yerden hareketle açıklamaya çalışan sistemlerin günümüzde büyük ölçüde önemini yitirdiği, günümüzde tabiyetin belirlenmesinde yaygın olarak kullanılan başlıca sistemlerin kuruluş yeri sistemi ve merkez yeri sistemi olduğu, Anglo- Amerikan hukuk sistemlerinde kuruluş yeri, kıta Avrupası'nda merkez yeri sisteminin benimsendiği, Türk hukukunda da açık bir düzenleme olmamakla birlikte, Türk anonim şirketlerinin tabiyetinin belirlenmesinde merkez yeri esasının geçerli olduğu belirtilmiştir⁷³.

⁷¹ 6762 sayılı eTK 388 şirket tabiyetinin değiştirilmesine ilişkin kararlardan söz etmekteydi.

⁷² Ortaklığın tabiyetinden anlaşılması gereken bir tüzel kişi olarak, kuruluşu, ortaklık ilişkileri ve sona ermesi bakımından hangi devletin hukukuna tabi olduğudur. **MOROĞLU, ERDOĞAN:** Anonim Ortaklıkların Tabiyeti ve Tanınması, Makaleler, İstanbul 2010, s. 499.

⁷³ **ŞEHİRALİ ÇELİK, FEYZAN HAYAL/ (KIRCA, İSMAİL/ MANAVGAT, ÇAĞLAR):** Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Ankara 2013, s. 78 vd. Moroğlu anonim ortaklıkların tabiyetlerinin belir-

Limited şirket tabiyetinin belirlenmesinde, merkez yeri esasının kabul edildiği varsayımında, bir limited şirkete uygulanacak hukuk da, limited şirketin merkezine göre belirleneceğinden, şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararı oldukça önem taşıyabilecektir. Uygulanacak hukuk kurallarını değiştirmeyecek olan yurt içi merkez değişikliklerinin TTK 621'e göre önemli karar olduğu şüphesizdir. Buna göre, limited şirketlerde şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararlarına ilişkin olarak TTK bilinçli olmayan bir kanun boşluğu olduğu, olması gereken hukuk açısından bu kararın anonim şirketlere ilişkin TTK 421'de olduğu gibi açıkça düzenlenmek suretiyle oybirliği ile alınabilecek bir karar olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bununla birlikte olan hukuk açısından dahi yurt içi ve yurt dışı merkez değişikliği ayırımı yapılarak yurt içi değişikliğinin TTK 621'e, merkezin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların ise oybirliğine tabi olduğu savunulabilecek niteliktedir.

G. Müdürlerin ve Ortakların, Bağlılık Yükümüne veya Rekabet Yasağına Aykırı Faaliyette Bulunmalarına Genel Kurul Tarafından Onay Verilmesi

TTK 613'e göre, ortaklar ortaklığın çıkarlarına zarar verecek davranışlarda bulunamazlar. Buna göre; bağlılık yükümü gereğince ortaklar, ortaklığın menfaatlerini korumalı ve limited ortaklığa karşı dürüst davranmalıdır⁷⁴.

Bağlılık yükümünün önemli sonuçlarından biri rekabet yasağıdır⁷⁵. Limited ortaklıklarda kanunkoyucu müdürlerin rekabet yasağı (TTK 626) ile ortakların rekabet yasağını (TTK 613) ayrı ayrı düzenlemiştir.

TTK 626'ya göre, müdürler⁷⁶ ve yönetimle görevli olan kişiler, görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralı

---

lenmesinde, kuruluş teorisinin kabul edilmesi gerektiğini, anonim ortaklıklar hangi devletin kanunlarına göre kurulup tüzel kişilik kazandılar ise, o devletin tabiyetinde sayılmaları gerektiğini belirtmektedir. **MOROĞLU**, Tabiyet, s. 502. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, şirketin vatandaşlığının belirlenmesinde, kurucuların aidiyetler, yani hangi ülke vatandaşı olduklarının değil, kurulmakta olan şirketin hangi ülke kanunlarına göre kurulduğunun dikkate alınacağını ifade etmektedirler. Yazarların buna göre, şirket vatandaşlığının belirlenmesinde kuruluş yeri sistemini benimsediği söylenebilir. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 66- 67. Ayrıca bkz. ABAD'ın Centros (09.03.1999, C-212/97) ve Überseering (05.11.2002, C-208/00) kararları.

⁷⁴ **ŞENER, ORUÇ HAMİ**: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2017s. 714. Kanunda bağlılık yükümünün yalnızca ortaklığa karşı olduğunun açıkça düzenlendiği; ancak bu yükümün sadece ortaklığa karşı değil, aynı zamanda diğer ortaklara karşı da olduğunun TMK 2'ye dayanılarak söylenebileceği yönünde bkz. **ŞENER**, s. 714.

⁷⁵ **ŞENER**, s. 715; benzer yönde ayrıca bkz.: **VON BÜREN, ROLAND/ STEINER, CHRISTOPH**: Der Vorentwurf für eine Reform des Rechts der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, ZBJV 135/1999 S. 460, s. 474.

⁷⁶ Tek ortaklı limited şirketlerde, TTK 623 uyarınca, en azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkı ve temsil yetkisinin bulunmasının zorunlu olması nedeniyle, tek ortağın müdür sıfatını taşıması zorunludur. **ŞENER**, s. 698; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 684. **TEKİNALP** ise tek ortaklı limited ortaklıklarda tek ortağın müdür olması zorunluluğunun bulunmadığını belirtmektedir. **TEKİNALP, ÜNAL**: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul 2012, s. 413. **ŞENER** tek kişi ortaklığında, bu ortaklığın niteliği ve yapısının tek ortağın/müdürün

çerçevesinde gözetmekle yükümlüdürler. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre; şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş⁷⁷ ya da diğer tüm ortaklar yazılı olarak izin vermemişse müdürler şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunamazlar⁷⁸. Şirket sözleşmesinde ortakların onayı yerine genel kurulun onay kararı öngörülebilir. Görüldüğü üzere, müdürler için kanunen öngörülen rekabet yasağı, ilk olarak şirket sözleşmesiyle (TTK 589); ikinci olarak diğer tüm ortakların yazılı onayıyla; son olarak da; kuruluşta şirket sözleşmesinde “ortakların onayı yerine ortaklar genel kurulunun onay kararının öngörülmesi” veya bu yönde yapılacak değişiklikle birlikte 621 uyarınca genel kurul kararıyla kaldırılabilir.

Şirket sözleşmesinde müdürlerin tabi olduğu rekabet yasağının genel kurulun onayı ile kaldırılması öngörülmüş ise bu durumda alınacak karar TTK 621'e göre önemli bir karar olarak nitelendirilmektedir.

Müdür sıfatını taşımayan ortaklar ise kural olarak kanuni bir rekabet yasağına tabi değildir. Bağlılık yükümü ve rekabet yasağı kenar başlığı altında TTK 613/2'de ortakların şirketin çıkarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamayacakları belirtildikten sonra, şirket sözleşmesi ile ortakların şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda olduklarının öngörülebileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre, limited şirkette her ortak bağlılık yükümüne tabi olmakla birlikte, kural olarak kanuni bir rekabet yasağına tabi tutulmamıştır. Ortağın gerçekleştireceği rekabet eylemi de şirket çıkarını zedeleyebilecek bir davranış olmasına rağmen, kanunkoyucu kural olarak ortağın şirketle reka-

---

rekabet yasağına tabi olmasına uygun düşmediğini ifade etmektedir. **ŞENER**, s. 672. Buna karşılık, **TEKİNALP**, sır saklama yükümlülüğünün ortağın bağlılık yükümlülüğünün bir cephesini oluşturduğu, limited ortaklığı, üçüncü kişilere, özellikle rakiplere ve tek kişilik ortaklıklarda da ortağa karşı koruduğu, çünkü ortağın bildiği veya ortak olmayan müdürlerden elde ettiği bilgiyi kendi işletmesinin ve ortağı olduğu diğer ortaklıkların yararına, tek kişilik ortaklığın zararına kullanabileceği, TTK 613'ün ortaklara rekabet yasağı borcunu yüklediği halde, tek kişilik ortaklıklarda sır saklama borcunun rekabet yasağını zorunlu bir şekilde içerdiği, ortağın limited ortaklık ile rekabet eden işlemler yapması ve davranışlarda bulunmasının, bir taraftan sır saklama yükümlülüğünün diğer taraftan da rekabet yasağının ihlali anlamına geldiği, bağlılık yükümlülüğü ile ilgili hükümlerin tek kişilik limited ortaklıklara da uygulanacağı düşünülmektedir. **TEKİNALP**, Yeni AO ve LO, s. 49, 50. Müdürün dışında yönetimle görevli olan diğer kişiler için TTK 626/2'de açıkça kanuni bir rekabet yasağı öngörülmemiştir. Ancak bu kişiler için ortaklıkla aralarındaki hukuki ilişkinin türüne göre genel hükümler uyarınca rekabet yasağı gündeme gelebilecektir (TTK 553, TTK 396).

⁷⁷ Bu husus TTK 577/g'de de belirtilerek, şirket sözleşmesinde öngörülmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler arasında kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümlere de yer verilmiştir.

⁷⁸ TTK'da limited şirketlere ilişkin hükümler arasında müdürün ortaklıkla işlem yapmama yükümüne ilişkin açık bir düzenleme bulunmadığı gibi; limited şirketlerde uygulanabilecek anonim şirket hükümlerini belirten TTK 644'de de anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için konuyu düzenleyen TTK 395'e yer verilmemiştir. Öğretide Yıldırım, açık düzenleme olmamasına ve TTK 644'te, TTK 395'e yer verilmemesine rağmen, temsil konusunda genel olarak anonim şirket hükümlerine atıf yapılmış olmasından hareket ederek, şirketle işlem yapma yasağının limited şirket müdürleri için de geçerli olacağını ifade etmektedir. Yazara göre, müdürlerin sadakat yükümü altında olması da bu sonucu doğrular niteliktedir. **YILDIRIM, ALİ HAYDAR**: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, İzmir 2007, s. 65-66.

bet etmesine izin vermiştir. Ancak TTK 613 hükmüne göre, şirket sözleşmesinde ortaklar bakımından rekabet yasağı öngörülmesi mümkündür⁷⁹.

Bu yasak tüm ortaklar için getirilebileceği gibi; belirli ortaklarla sınırlı olarak da öngörülebilecektir⁸⁰.

Rekabet yasağı kuruluş aşamasında şirket sözleşmesi ile öngörülebileceği gibi; sonradan yapılacak şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla da kabul edilebilir⁸¹. Rekabet yasağının, - şirket sözleşmesi değişikliği olmaksızın -sadece genel kurul kararıyla kabul edilmesi mümkün değildir.

ŞENER, böyle bir durumda aynı TTK 607’de olduğu gibi, ortaksal yükümlülüklerde bir artış olduğundan, değişikliğin yapılabilmesi için ilgili tüm ortakların onayına ihtiyaç olduğunu ifade etmektedir⁸².

Öğretide, GÖKSOY sonradan yapılacak şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla da sözleşmeye ortaklara rekabet yükümlülüğü öngören bir hükmün konulmasının mümkün olduğunu; bu değişikliğin de TTK 589’a uygun olarak yapılması gerektiğini ifade etmektedir⁸³. Yazar, şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla ortaklara rekabet yasağı getirilmesi durumunda, böyle bir sözleşme değişikliğinin ortakların sorumluluğunun genişletilmesi sonucunu doğuracağından, ETK döneminde ETK 513/2’ye göre bu yöndeki ortaklar kurulu kararının ortakların oybirliği ile alınması gerektiğini; buna karşın TTK’da şirket sözleş-

⁷⁹ Hükmün gerekçesine göre böylelikle bağlılık yükümünün sınırını rekabet yasağı oluşturmaktadır. TTK 613/1’de ortakların şirket sırlarını koruma yükümlülüğünün şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kaldırılamayacağı düzenlenmiş; buna karşın TTK 613/4’te geri kalan ortakların yazılı onay vermesi durumunda veya şirket sözleşmesi ile genel kurulun onay kararının öngörülmesi ve bundan sonra genel kurulun onay vermesi durumunda bağlılık yükümüne ve rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunabilecekleri kabul edilmiştir. Maddenin “Bağlılık yükümlülüğü ve rekabet yasağı” şeklindeki kenar başlığının, ilk fıkrada öngörülen sır saklama yükümlülüğünü içermediği; madde gerekçesinde sır saklamanın önde gelen bir bağlılık yükümü olduğu belirtilmesine rağmen, madde metninde bağlılık yükümüne aynı anlamın yüklenmediği, aksine sır saklama yükümünün bu kavrama dahil edilmediğinin tartışmasız olduğu; son fıkra kapsamında onay ile bağlılık yükümüne aykırı faaliyete izin verilirken, sır saklama yükümünün gerek şirket sözleşmesi ile, gerekse genel kurul kararı ile kaldırılamayacağı bunun kanıtı olduğu yolunda bkz. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 521, dn. 66. YILDIZ ise, TTK 613/4 ile TTK 613/1 karşılaştırıldığında aralarında çelişki olduğu izlenimi doğabileceğini, ancak iki hüküm arasında fark bulunduğunu; şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ile ortağın bağlılık yükümü baştan kaldırılırken açıklanacak sırrın ne olduğunun bilinmediğini; bütün sırların ortak tarafından açıklanabileceğine daha baştan onay verildiğini; oysa maddenin son fıkrasında, ortağın hangi sırrı açıklayacağı ortakların tamamı veya genel kurul tarafından bilinmekte ve sadece o sırla ilgili olarak bağlılık yükümüne aykırı düşecek faaliyetlerde bulunma izni verildiğini belirtmektedir. **YILDIZ**, s. 186. Kanımızca TTK 613/4’e dayanılarak sır saklama yükümünün kaldırılması mümkün olmamalıdır. Bu yönde bkz. **BIÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA**: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıklarda Meydana Getirdiği Temel Değişiklikler, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011/1-2, s. 240, dn. 36.

⁸⁰ **ŞENER**, s. 715.

⁸¹ **ŞENER**, s. 715.

⁸² **ŞENER**, s. 715-716.

⁸³ **GÖKSOY, YAŞAR CAN**: Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı, DEÜHFD, C. 9, Özel Sayı, 2007, s. 641-642.

mesinin değiştirilmesine ilişkin TTK 589'da ETK 513/2 hükmündeki düzenlemeye yer verilmemiş olduğundan; bu yöndeki kararın TTK 589'a göre alınmasının yeterli olduğunu belirtmektedir⁸⁴.

Şirket sözleşmesinde yapılacak bir değişiklikle rekabet yasağının kabul edilebilmesi için TTK 589 hükmüne göre karar alınması zorunlu olmakla birlikte, hakkında rekabet yasağı kabul edilecek ortakların da bu değişikliğe onay vermesi gerektiği kanaatindeyiz. Zira rekabet yasağı "yapmama" şeklinde ortaya çıkan ortaksal bir yan edim yükümlüğü olarak kabul edilmektedir⁸⁵. İlgili ortakların onayı alınmaksızın sadece şirket sözleşmesi değişikliği ile tüm ortaklar hakkında rekabet yasağı getirilmesi mümkün değildir.

Bununla birlikte, ortaklar bir defa şirket sözleşmesi ile rekabet yasağına tabi tutulduktan sonra rekabet yasağının nasıl kaldırılacağı⁸⁶ hususu ise TTK 613/4'te düzenlenmiştir.

Hüküm uyarınca, geri kalan ortakların tümünün yazılı onay vermeleri durumunda rekabet yasağı kaldırılabilir⁸⁷.

Aynı hükme göre ikinci olarak; şirket sözleşmesinde öngörülmesi halinde, geri kalan tüm ortakların yazılı onayı yerine 621 kapsamında alınacak bir genel kurul kararıyla da rekabet yasağının kaldırılması mümkündür⁸⁸.

Üçüncü olarak, TTK 613/4'te açık bir düzenleme olmamasına rağmen şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla rekabet yasağının kaldırılabilmesi gerekir⁸⁹. Buna göre; TTK'da rekabet yasağının ileriye etkili ve sürekli olarak kaldırılması isteniyorsa, TTK 589 uyarınca rekabet yasağının öngörülmesine ilişkin hükmün şirket sözleşmesinden çıkarılması gerektiği; buna karşılık sadece somut bazı olay ve dönemlere ilişkin olarak rekabet yasağı kaldırılmak isteniyorsa, TTK 613/4'te öngörülen yöntemlere müracaat edilmesi gerektiği savunulabilir.

Nitekim, TTK 613/4 hükmünde ortakların onayından ve genel kurul onay kararından söz edilmekle birlikte, KENDİGELEN burada, maddenin ifade tarzı bakımından rekabet yasağına aykırı faaliyet öncesi gündeme geleceği anlaşılan

⁸⁴ GÖKSOY, s. 641-642.

⁸⁵ ŞENER, s. 670.

⁸⁶ TEKİNALP, tek kişilik limited ortaklıkta, kişiliklerin ayrılığı ilkesinin TTK 613/4 hükmünden tek ortağın istifade etmesine olanak vermeyeceğini belirtmektedir. TEKİNALP, Yeni AO ve LO, s. 49. Buna ek olarak, tek ortağın rekabet yasağını kaldırmasına TTK 619 uyarınca da imkân bulunmamaktadır.

⁸⁷ TTK 613/4'te geçen "esas sözleşme" ve "ortaklar genel kurulu" ifadeleri yerine "şirket sözleşmesi" ve "genel kurul" ifadelerinin kullanılması kanunda terim birliği açısından tercih edilmeliydi. Bkz. KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 521, dn. 68.

⁸⁸ Şirket sözleşmesinde hüküm olmamasına rağmen, TTK 621 uyarınca genel kurulun onay kararı ile rekabet yasağının kaldırılması durumunda, genel kurul kararının butlan yaptırımı ile hükümsüz olması düşünülebilir.

⁸⁹ TTK 626/2'de müdürler açısından rekabet yasağının şirket sözleşmesi ile kaldırılabilmesi açıkça düzenlenmiştir.

hem bireysel olarak bütün ortaklardan alınacak beyanı hem de genel kurulun vereceği kararı onay değil de izin olarak nitelendirmenin daha doğru olacağını ifade etmektedir⁹⁰.

TTK 619/3 uyarınca, ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamayacağından, bu ortağın oyu yetersayısı hesabında dikkate alınmayacaktır.

H. Bir Ortağın Haklı Sebepler Dolayısıyla Şirketten Çıkarılması İçin Mahkemeye Başvurulması ve Bir Ortağın Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sebeplerden Dolayı Şirketten Çıkarılması

TTK 640'a göre; limited şirket ortağı şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerin varlığında genel kurul kararıyla ya da haklı sebeplerin gerçekleşmesi halinde şirketin başvurusu üzerine mahkeme kararıyla ortaklıktan çıkarılabilir⁹¹.

TTK 621/1-h uyarınca, bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı çıkarılması kararı önemli kararlar arasında sayıldığından her iki durumda da genel kurul tarafından alınacak karar TTK 621'e tabi olacaktır. TTK 616/1-h ve TTK 616/2-f uyarınca genel kurulun bu yetkisi devredilemez niteliktedir⁹².

Limited şirket ortağının kendisini çıkarmaya yönelik genel kurul kararının alınmasında oy hakkına sahip olup olmadığı konusu tartışmalıdır. ÇAMOĞLU, hiç kimsenin kendi davasının hâkimi olamayacağından, çıkarılacak ortağın oy hakkından yoksun sayılması gerektiğini kabul etmektedir⁹³.

⁹⁰ **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 521, dn. 69. Ayrıca bkz. ve krş. TTK 621/2.

⁹¹ TTK'nın ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerine göre limited şirket ortağının şirketten çıkarılmasının mümkün olduğu diğer durumlar ise; TTK 141/2 uyarınca şirket birleşmelerinde, birleşen şirketin ortaklarına sadece ayrılma akçesi verilmesi yoluyla çıkarma; TTK 202/1-b ve TTK 202/2'ye göre şirketler topluluğunda, hakimiyetin hukuka aykırı kullanılarak bağlı şirkete talep hakkı tanınmaması ve somut olayda hakkaniyete uygun düşmesi durumunda, davacı pay sahiplerinin paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına, hakimin resen veya talep üzerine karar vermesi yoluyla çıkarma; TTK 208 hükmü doğrultusunda şirketler topluluğunda hakim şirketin bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahip olması durumunda, azınlığın şirketin çalışmasını önlemesi, dürüstlük kurallarına aykırı davranması, fark edilir sıkıntı yaratması veya pervasızca davranması şartına bağlı olarak hakim şirketçe azınlık paylarının satın alınması yoluyla çıkarma ve TTK 636'ya dayanarak ortağın açtığı haklı nedenle fesih davasında mahkeme tarafından davacının çıkarılmasına karar verilmesi yoluyla çıkarmadır. Limited ortaklıklarda çıkarılma hallerinin toplu olarak sayılması hususunda bkz. **BAHTİYAR, MEHMET**: İki Kişilik Ortaklıkta Haklı Sebepçe Çıkarma Davası ve Yargıtay Kararları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 30. Sempozyum, Ankara 2017, s.105-106.

⁹² Genel kurul kararı, çıkarma için dava şartı niteliğinde olup; hakim tarafından resen dikkate alınması gerekir. Bununla birlikte, genel kurul kararı olmaksızın dava açılmış ise, ortaklığa uygun bir süre verilerek HMK 90 uyarınca bu eksikliğin giderilmesine imkan verilmeli; verilen kesin süre içinde eksiklik giderilemezse dava reddedilmelidir. Bu yönde bkz. **BAHTİYAR**, Çıkarma, s. 110.

⁹³ **ÇAMOĞLU, Ersin**: Limited Ortaklıktan Çıkarılma, BATİDER, 2014, C. XXX, S. 3, s. 9. Yazar, ayrıca TTK 255'te kolektif ortaklıklarda ortağın çıkarılması hususunda diğer ortakların çoğunlu-

Diğer görüş ise, limited şirketlerde oydan yoksunluğu düzenleyen TTK 619'un açık lafzı ve yorumu karşısında çıkarılacak ortağın da oy hakkına sahip olduğunu kabul etmekte; kolektif ortaklıkta ortağın haklı sebeple çıkarılmasını düzenleyen TTK 255'in limited şirketlere kıyasen uygulanmasının, bu konuda kanun boşluğu ve menfaat benzerliği bulunmadığından kabul edilemeyeceğini; sınırları belirsiz ve genel bir önerme olan "hiç kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı" gerekçesiyle de ortağın oy hakkından yoksun bırakılamayacağını kanımızca haklı olarak kabul etmektedir⁹⁴.

TTK 621/3'te bir ortağın şirketten çıkarılma sebeplerinin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine dair sözleşme değişikliği ise şirket sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oybirliği ile karar almasına bağlanmıştır.

I. Şirketin Feshi

Şirketin feshi genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkileri arasında sayılmıştır (TTK 616/I-f). Bu kararın alınabilmesi de TTK 621'deki yetersayılara⁹⁵ uyulması ile mümkündür.

IV. OYBİRLİĞİ İLE ALINACAK KARARLAR

- TTK 621/3'e göre, "Bir ortağın şirketten çıkarılma sebeplerinin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine dair sözleşme değişikliği, şirket sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliği ile karar almasıyla mümkündür"⁹⁶.

ğunun aranacağıının açıkça düzenlendiğini belirterek, benzer bir sonucun limited ortaklıklar bakımından da geçerli olması gerektiğini ifade etmektedir. **ÇAMOĞLU**, Çıkarılma, s. 9, dn. 7.

⁹⁴ Bu görüşün dayanakları konusunda ayrıntılı değerlendirme için bkz. **KIRCA/GÜREL**, s. 211 vd. Ayrıca bkz. **AKER, HALİT**: Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sifatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebep Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, **BATİDER** 2016, S. 1, s. 101; **BAHTİYAR**, Çıkarılma, s. 110-111. İki kişilik limited ortaklıklarda ise, bir ortağın diğerini TTK 621'de öngörülen çifte yetersayıya uygun olarak şirketten çıkarabilmesi için genel kurul kararı alması genellikle mümkün olmadığından konu bu ortaklıklar için önem taşımaktadır. Zira kanunkoyucu iki ortaklı limited şirket açısından karar alamama olasılığına ilişkin TTK 257'dekine benzer bir düzenlemeye yer vermemiştir. Konuyu özel olarak inceleyen **BAHTİYAR** özetle, iki kişilik limited şirketlerde bir ortağın, diğer ortağın haklı sebeple çıkarılması için doğrudan dava açabileceğini; sırf davanın şirket adına açılması ve genel kurulda karar alınması şartının gerekçe gösterilerek, bu davaya engel olunamayacağını; zira eTK döneminde, limited şirketin en az iki ortağı olması gerektiği için bu modele göre tasarlanmış olan eTK 551/III hükmünün yeni Kanuna aktarılırken, artık limited şirketin tek ortaklı olabileceğinin ihmal edildiğini ve bu konuda bir yasal boşluk doğduğunu belirterek; TTK 640/3 hükmünün iki kişilik limited ortaklıklara uygulanmasında genel kurul kararı alınması şartının aranmaması ve davanın ortak adına açılmasına izin verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi, değerlendirme ve gerekçeler için bkz. **BAHTİYAR**, Çıkarılma, s. 111 vd.

⁹⁵ Anonim ortaklıkta fesih kararı, TTK 529'a göre, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır. Buna göre anonim ortaklıklarda fesih kararının alınması daha zordur.

⁹⁶ Ayrıca yapısal değişikliklere ilişkin olarak bkz. "IV" başlığı altında yapılan açıklamalar.

TTK 640'ta şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebileceği kabul edilmiştir. Buna göre, sonradan yapılacak şirket sözleşmesi değişikliği ile yeni çıkarılma sebeplerinin kabul edilebilmesi oybirliğine bağlanarak, bu yönde bir karar alınması oldukça zorlaştırılmıştır (TTK 621). Şirket sözleşmesi ile kabul edilmek istenen sebeplerin uygulanabileceği ortak olumsuz oy verme suretiyle bu değişikliğin yapılmasını engelleyebilecektir. Şirket sözleşmesi ile yeni çıkarılma sebepleri öngörüldükten sonra bu sebeplere dayalı olarak, şirketten çıkarılması ise bir önemli karar olduğundan TTK 621'e uygun bir şekilde karar alınması gerekmektedir.

- 6762 sayılı eTK'nın 513/II. maddesinde, ortakların sorumluluğunu genişleten kararların oybirliği ile alınacağı açıkça düzenlenmiş iken; TTK döneminde de buna ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, TTK'da da limited şirket ortaklarının taahhütlerini artıran kararların (sermaye koyma borcu getiren kararların⁹⁷) oy birliği ile alınması gerektiği kabul edilmektedir⁹⁸.

V. EK ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE YAN EDİM YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN ÖNGÖRÜLMESİNE İLİŞKİN KARARLAR

TTK 607 uyarınca, “Şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir.”.

Hükümde⁹⁹, ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünün öngörülmesine ilişkin kararların “ilgili tüm ortakların onayıyla” alınabileceği kabul edilmiştir. “İlgili tüm ortakların onayı” ibaresinin oybirliği olarak anlaşılıp anlaşılamayacağı değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira bir limited şirket genel kurul toplantısında kararın “oybirliği” veya “ilgili tüm ortakların onayı” ile alınması birbirinden tamamen farklı sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Oybirliği toplantı ve karar yetersayı olarak kabul edildiğinde, limited şirketteki tüm ortakların olumlu oyuyla karar alınabilecek iken; ilgili tüm ortakların onayı denildiğinde, sadece ilgili ortakların onayı kararın alınması için yeterli olacak ve karar onay veren ortaklar açısından uygulanabilecektir. Bunun yanında sonradan yükümlülük öngörülmesi veya mevcut yükümlülüklerin artırılması için şirket sözleşmesi değişikliği yapılması gereklidir.

⁹⁷ Limited şirket ortaklarının taahhütlerini artıran kararlar, payların itibari değerlerinin yükseltilmesi suretiyle alınan sermaye artırımına ilişkin kararlardır.

⁹⁸ **KENDİGELEN**, İlk tespitler, s. 494, dn. 30.

⁹⁹ TTK 421/2-a'ya göre, “Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar”a ilişkin anasözleşme değişikliği kararının oybirliği ile alınması zorunludur. Anonim şirketler için öngörülen ikincil yükümlülükler, limited şirketlerde yer alan yan edim yükümlülüğüne karşılık gelmektedir. TTK 421, anonim şirketler için ikincil yükümlülük koyan kararların açıkça oy birliği ile alınmasını öngörmüş iken, TTK 607 limited şirketlerde, bu tür kararların ilgili tüm ortakların onayı ile alınması gerektiğini kabul etmektedir. **BAHTİYAR**, TTK 421/2-a hükmünü yükümlü olan payların sahiplerinin oy birliği şeklinde anlamının amaca uygun olacağını ifade etmektedir. **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 183.

BİLGİLİ/ DEMİRKAPI, özellikle ek ödeme yükümlülüğü bakımından ortaklar arasında eşitsizlik getiren düzenlemeler yapılamayacağı, ek ödeme yükümlülüğü açısından emredici kabul edilmesi gereken TTK 603/3 hükmüne göre şirket sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebileceği, bu anlamda tüm ortakların paylarına bakılmaksızın eşit oranda ek ödeme yükümlülüğü üstlenmeleri veya sadece bazı ortakların ek ödeme yükümlülüğü yüklenmelerinin mümkün olmadığını, belirtilen yönde bir şirket sözleşmesi değişikliğinin ancak oybirliği ile alınabileceğini, TTK 607 hükmünün oybirliği olarak anlaşılması gerektiğini belirtmektedir. Bununla birlikte yazarlar, yan edim yükümlülüklerinde eşitsizlik oluşturulmasının mümkün olduğunu, yan edim yükümlülükleri bakımından oy birliği ile karar alınmasına gerek bulunmadığını, ilgili tüm ortakların onayıyla karar alınabileceğini belirtmektedir¹⁰⁰.

TEKİNALP, ek edimlerin limited ortaklık sözleşmesinin değiştirilerek öngörülebileceği; yan ödeme yükümlülerinin limited ortaklık sözleşmesi değiştirilerek getirilecekse oybirliğinin gerekli olduğu kanaatindedir¹⁰¹.

Buna karşılık, KENDİGELEN, TTK 607 hükmü kapsamında alınan genel kurul kararı için oy birliği şartının arandığı gibi bir sonuç çıkarılmaması gerektiğini, aksine “ilgili tüm ortaklar” denildiğine göre, bu değişiklikler için etkilenen ortakların muvafakatinin yeterli olduğunu, yapılan düzenlemenin sadece onlar açısından sonuç doğuracağını, onay vermeyen ortakların sorumluluklarında ise herhangi bir değişiklik olmayacağını ifade etmektedir¹⁰². Yazar, burada şirket sözleşmesinde değişiklik yapılmasının da zorunlu olduğunu; ancak maddenin ifade tarzının, yükümlülüklerin artırılmasının sadece genel kurul kararı ile mümkün olduğu gibi hatalı bir anlamı da barındırdığını belirtmektedir¹⁰³.

PULAŞLI, şirket sözleşmesini değiştirip, sonradan ek ödeme yükümü oluşturulması veya mevcut yükümlünün genişletilmesi için genel kurul kararlarının ilgili tüm ortakların oybirliği ile alınması gerektiğini ifade etmektedir¹⁰⁴.

BAHTİYAR da, sözleşmeye hüküm konulmasının, kuruluş sırasında olabileceği gibi kuruluşun sonradan da olabileceğini, sözleşmenin değiştirilerek ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü ve mevcut yükümlülüğü artıran genel kurul kararlarının oy birliği ile değil, sadece ilgili ortakların onayıyla alınabileceğini, her ortağın sadece kendi esas sermaye payına düşen ek ödemeyi yerine getirmekle yükümlü olduğunu belirtmektedir¹⁰⁵.

¹⁰⁰ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 672, 746.

¹⁰¹ TEKİNALP, Yeni AO ve LO, s. 398, 400.

¹⁰² KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 515.

¹⁰³ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 515.

¹⁰⁴ PULAŞLI, Şirketler, s. 808.

¹⁰⁵ BAHTİYAR, Ortaklıklar, s. 464; aynı yönde ÇOŞTAN, s. 70.

Ek ödeme yükümlülüğünün amacı, finansal yönden kötü duruma düşen, bilanço açığı bulunan limited şirkete ortakların yardımcı olmalarıdır. Ek ödeme yükümlülüğünün talep edilebilmesi için gerekli olan şartlar, TTK 603'te düzenlenmiştir. Bu koşullar ve ek ödemenin amacı düşünüldüğünde, yeni kurulan bir şirkette bu koşulların peşinen oluştuğunun kabulüne imkân bulunmamaktadır. Zira şirketin kuruluşunda, bilanço açığının bulunması ve finansal durumu kötü olan bir şirket düşünülemez. Dolayısıyla kuruluşta (TTK 577/1-c, d) şirket sözleşmesinde böyle bir düzenleme yapılmasının amacı, ileride şirketin finansal olarak kötü bir duruma düşmesi ve bilanço açığının ortaya çıkması söz konusu olduğunda, başka bir deyişle yasadaki koşullar oluştuğunda, limited şirketin kurucu ortaklarından ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünü kabul eden ortakların bu ödeme şirketin yapmasıdır. Kurucu ortakların ek ödeme yükümlülüğünü kuruluş şirket sözleşmesinde öngörerek böylece bir mali yük altına girmeleri de tereddütle karşılanmalıdır. Çünkü limited şirkete sonradan ortak olarak giren kişiler (payın devri ile değil sermaye artırımını yoluyla), ek ödeme yükümlülüğüne onay vermediklerinde, bu yükümlülük nedeniyle sorumlu tutulamayacaklardır.

Zira, ek ödeme yükümlülüğünün sermaye artırımını niteliğinde olmadığı, şirkete karşılıksız¹⁰⁶ olarak verilen bir borç¹⁰⁷ olduğu düşünüldüğünde, ek ödeme yükümlülüğünün kabul edilmesi için tüm ortakların bu fedakârlığa katlanmaları beklenebilir. Bu nedenle sonradan yapılacak bir şirket sözleşmesi değişikliği ile ek ödeme yükümlülüğü getirilmesi sırasında bazı ortakların yükümlülüğü kabul etmesi bazılarının ise kabul etmemesi pratikte karşılaşıma ihtimali düşük bir durumdur.

TTK 603 uyarınca, ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünün kabul edildiği şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin kararda, TTK 589'da öngörülen yetersayılar uygulanacak olmakla birlikte, alınacak kararda buna ek olarak TTK 607'ye göre ilgili tüm ortakların da onayının bulunması zorunludur. Bu nedenle, TTK 589 ve 607'nin birlikte nasıl uygulanacağını değerlendirilmesi gerekir. TTK 607/2'de ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü öngören veya mevcut yükümlükleri artıran şirket sözleşmesi değişikliklerinin ancak ilgili ortakların onayı ile alınabileceği belirtildiğinden hükmün sözü şirket sözleşmesi değişikliğinde olumlu oy verenlerin aynı zamanda ek ödeme vey an edim yükümlülüklerini de kabul ettiği izlenimini doğurmaktadır.

Öğretide KARAKILIÇ, hükme ilişkin olarak şirket sözleşmesi ile sonradan ek ödeme yükümlülüğü öngörülmek veya mevcut yükümlülükler artırılmak isteniyorsa, bu konuda gerekli olan genel kurul kararlarının ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabileceğini, yoksa ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesi-

¹⁰⁶ KARAKILIÇ, HASAN: Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü, Hacettepe HFD 4 (2), 2014, s. 111.

¹⁰⁷ Esas sermaye payı bedelinin ödenmesi, ek ödeme yükümü olarak kabul edilemez (TTK 603/1).

ni öngören TTK 589 hükmünün burada uygulanmasının mümkün olmadığını ifade etmektedir¹⁰⁸.

AKBAY ise, böyle bir durumda, ek ödeme yükümlülüğü öngörülmesi ya da mevcut ek ödeme yükümlülüklerinin genişletilmesi hakkındaki kararın TTK 589 hükmüne tabi bir yetersayıyla alınacağını, TTK 589'un uygulanmasıyla birlikte, TTK 607 hükmünün de uygulanması gerektiğini, dolayısıyla yan edim ve ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi hallerinde bunlarla "ilgili tüm ortakların" onayının da alınması gerektiği düşüncesindedir¹⁰⁹.

Kanımızca şirket sözleşmesine olumlu oy veren pay sahiplerinin aynı zamanda mutlaka ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini kabul etmesi zorunlu değildir. Buna göre, şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğünün kabul edilmesi ile ek ödeme yükümlülüğünü kabul edecek ortakların onayı birbirinden ayrılabilir. Şirket sözleşmesi değişikliğinden daha önce veya aynı anda ya da daha sonra şirketin ihtiyaç duyduğu anda yapılacak bir başka genel kurul toplantısında veya genel kurul toplantısı olmaksızın ilgili ortaklar ek ödeme yükümlülüğünü kabul edebilirler.

TTK 603/6, 2. cümleyle göre, ek ödeme yükümlülüğünün azaltılması veya kaldırılmasına esas sermayenin azaltılması hakkındaki hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı kabul edilmiştir. Bununla birlikte, ek ödeme yükümlülüğünün azaltılması veya kaldırılması bir şirket sözleşmesi değişikliği olduğundan sermaye azaltımı konusunda varmış olduğumuz sonuçlara¹¹⁰ uygun olarak burada, anılan kararın alınmasında TTK 589'da öngörülen yetersayının uygulanması gerektiği¹¹¹ söylenebileceği gibi TTK 421/3'te kabul edilen yetersayının uygulanması da savunulabilir.

VI. YAPISAL DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN KARARLAR

TTK 151/1-c'ye göre, birleşme sözleşmesi limited şirket genel kurulunda, sermayenin en az dörtte üçünü temsil eden paylara sahip bulunmaları şartıyla, tüm ortakların dörtte üçünün oylarıyla alınmaktadır. Bölünme kararında da, TTK 151'e atıf yapılmıştır (TTK 173).

Limited şirketlerde tür değiştirme kararı da birleşme kararına benzer bir şekilde, sermayenin en az dörtte üçüne sahip bulunmaları şartıyla, ortakların dörtte üçünün kararıyla alınır (TTK 189/1-c). TTK 589, TTK 620 ve TTK 621 göz önüne alındığında limited şirketlere ilişkin yapısal değişiklik kararlarında farklı bir sistemin benimsendiği söylenebilir¹¹².

¹⁰⁸ KARAKILIÇ, s. 141.

¹⁰⁹ AKBAY, s. 235.

¹¹⁰ Bu konuda bkz. "III.D" başlığı altında yapmış olduğumuz açıklamalar.

¹¹¹ Aynı yönde, BİLGİLİ / DEMİRKAPI, s. 746; YILDIZ, s. 189.

¹¹² BİLGİLİ / DEMİRKAPI, TTK 151/1-c'nin ortak sayısının dikkate alındığı istisnai bir hüküm olduğunu, hükmün gözden kaçırılmış bir yetersayı olarak nitelendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. BİLGİLİ / DEMİRKAPI, s. 672.

Ayrıca bölünme kararına ilişkin TTK 173/3'te oranın korunmadığı bölünmede, onama kararının devreden şirkette oy hakkını haiz ortakların en az yüzde doksaniyle alınacağı düzenlenmiştir. Bir sermaye şirketi olan limited şirkette, oranın korunmadığı bölünmede onama kararına ilişkin karar yetersayısının ortak sayısına göre belirlenmesi eleştirilebilecek niteliktedir¹¹³.

Ortak sayısına göre karar yetersayısının belirlendiği bu hüküm, limited şirkette karar yetersayısının oy çokluğuna göre belirlendiği TTK 620 ve 621 ile de açıkça uyumsuzdur.

Bir limited şirket tarafından devralınan anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette, devralma ile ek yükümlülük ve kişisel edim yükümlülükleri de öngörülüyorsa veya bunlar mevcut olup da genişletiliyorsa, bütün ortakların oybirliğine gerek vardır (TTK 151/4).

Limited şirketin kooperatife dönüşmesi halinde tür değiştirme kararı tüm ortakların onayıyla alınmaktadır (TTK 189/1-b).

Birleşme kararı, işletme konusunun değiştirilmesine, oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesine, esas sermayenin artırılmasına vb. yol açabilir. Bu durumda hangi yetersayımın uygulanacağı da tartışılabilir. Böyle bir durumda, limited şirket genel kurulunun hem TTK 151/1-c hem TTK 621'de öngörülen yetersayıları sağlaması gerektiği düşüncesine katılıyoruz¹¹⁴.

VII. SİRKÜLER YOLUYLA KARAR ALMADA UYGULANACAK YETERSAYILAR

TTK 617/4'te, "*Herhangi bir ortak sözlü görüşme isteminde bulunmadıkça, genel kurul kararları, ortaklardan birinin gündem maddesi ile ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onayları alınmak suretiyle de verilebilir*"¹¹⁵ denilerek, anonim şirketten farklı olarak limited şirkette sirküler (elden dolaştırma) yoluyla karar alınabilmesi kabul edilmiştir. Aynı önerinin tüm ortakların onayına sunulması kararın geçerliliği için şarttır (TTK 617/4)¹¹⁶.

Sirküler yoluyla karar alınırken nisabın ne olacağı hususu ise TTK'da düzenlenmemiştir. Bu noktada aynı yöntemin, TTK 589 kapsamında anasözleşme

¹¹³ **ÇOŞTAN, HÜLYA**: Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları, Ankara, 2013, s. 121.

¹¹⁴ **ÇOŞTAN**, Birleşme, s. 125, 131; **BİÇER/HAMAMCIOĞLU**, Yetersayılar, s. 91.

¹¹⁵ eTK'nın 536/II. maddesinde yalnızca ortak sayısı yirmi ve daha az olan şirketlerde kararların ortakların yazılı oylarıyla alınabileceği kabul edilmişti.

¹¹⁶ Buna karşılık, TTK 390/4'te anonim şirkette yönetim kurulunun sirküler yoluyla karar alabilmesine imkân tanınmıştır. TTK 390/4'te onayların aynı kâğıtta bulunmasının şart olmadığı, ancak onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesinin kararın geçerliliği için bir şart olduğu belirtilmiş; oysa TTK 617/4'te bu hususlara ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 426. Bu konularda herhangi bire açıklığı içermeyen TTK 617/4 hükmünün uygulamada sorun yaşatacağı, bu olası sorunları önleyebilmek adına TTK 617/4 ve TTK 390/4 arasında tam bir paralelliğin sağlanmasının daha yerinde olacağı yönünde bkz. **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 527.

değişikliğine ve TTK 621 kapsamında önemli kararlara ilişkin olarak da uygulanıp uygulanmayacağı sorusu da akla gelmektedir.

Öğretide sirküler tipi karar alma yöntemiyle her türlü karar alınabileceği, karar konusu anlamında kapsam belirlenmediği ve herhangi sınırlandırma yapılmadığı kabul edilmektedir¹¹⁷.

Biz de sirküler yoluyla karar alma konusunda TTK'da sınırlama yapılmasından hareketle, her türlü kararın bu yöntemle alınabileceği kanaatindeyiz.

Yetersayılar konusunda, BAHTİYAR, anonim şirkette yönetim kurulu bakımından paralel bir düzenleme getiren TTK 390/4 hükmü gibi TTK 617/4 kapsamında karar alabilmek için tam sayının çoğunluğunun yetersayı olarak kabul edilmesinin düşünülebileceğini; ancak bu durumda yetersayının tespitinde oyların mı yoksa sermayenin mi dikkate alınması gerektiğinin tartışılabilceğini belirtmektedir. Zira TTK 589 şirket sözleşmesinin değiştirilmesinde esas sermayeyi, TTK 620 tüm genel kurul kararlarının alınmasında oyları, TTK 621 ise hem esas sermayeyi hem oyları esas almıştır¹¹⁸.

Öğretide bir görüşe göre, öneri tüm ortakların onayına sunulduğundan (TTK 617/4), tüm ortakların genel kurulda temsil edildiğini kabul ederek, karar yetersayısını tüm oyların salt çoğunluğu olarak kabul etmek gerekir¹¹⁹.

Öğretide diğer bir görüşe göre, TTK 620 hükmünün karar yetersayısının hesaplanmasında temel alınacak sayıyı "toplantıda temsil edilen oylar" üzerinden belirlemesi karşısında, sirküler tipi karar almada da bir şekilde karar alma sürecine yanıt göndermiş ortakların oy sayısına göre belirleme yapılması gerektiği, oylama sürecine hiçbir şekilde katılmamış bir kimsenin oyunu olumsuz yorumlamanın olanaklı olmadığı, buna karşılık TTK 621 kapsamına giren bir karar önerisi olması durumunda, çifte engel kuralının ikinci yarısının oy hakkı bulunan sermayenin tamamına atf yaptığı, bu nedenle tüm oy hakkına sahip sermayenin salt çoğunluğunun belirleneceği kanaatindeyiz¹²⁰.

ŞENER, sirküler yoluyla karar alma bakımından kararların fiziki toplantıda olduğu gibi, aynı yetersayılarla alınması gerektiğini ifade etmekle birlikte, karar

¹¹⁷ **AKBAY**, s. 246. **ŞENER**, s. 734. TTK 617/4'teki ifadeden her türlü konuda sirküler yoluyla karar almanın mümkün olduğu sonucunun çıktığı, oysa ki Alman Birleşme, Tür Değişirme ve Bölünmeye İlişkin Kanununun ilgili hükümleri değerlendirildiğinde bölünmeye ilişkin kararların ancak genel kurul toplantısında alınabileceği yönünde bkz. **ERDOĞAN, ABDULLAH**: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, GÜHFD., C. XVII, Y. 2013, S. 3, s. 58. Erdoğan, aynı zamanda fiziki toplantı ile sirküler yoluyla karar alma şekillerinin kombine edilerek, karar alınabileceğini ancak bunun için bu yönde şirket sözleşmesinde bir hüküm olması gerektiğini ifade etmektedir. **ERDOĞAN**, s. 58 ve ayrıca bkz. s. 58 dn. 57 ve 58'de anılan yazarlar.

¹¹⁸ **BAHTİYAR**, Ortaklıklar, s. 426.

¹¹⁹ **KENDİGELEN**, İlk Tespitler, s. 532; **ÇAMOĞLU**, s. 257; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 662, 670.

¹²⁰ **AKBAY**, s. 249.

yetersayının neye (sermaye veya oy sayısı) göre belirlenebileceğine ilişkin değerlendirme yapmamaktadır¹²¹.

Sirküler yoluyla karar almada TTK 617/4, aynı önerinin tüm ortaklara sunulmasını kararın geçerliliği için zorunlu tuttuğundan, karar yetersayısı belirlenirken tüm ortaklar genel kurula katılmış gibi tüm oyların dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz. Anonim şirket yönetim kurulunun sirküler yoluyla karar almasında, en az üye tam sayısının çoğunluğunun oyuyla karar alınabileceği açıkça ifade edilmiş olması da bu görüşü destekler niteliktedir (TTK 390/4). Buna ek olarak, TTK 589 ve 621'de olduğu gibi kararın alınması için belirli bir sermaye oranına ulaşılması da şart koşulmuşsa, bu durumda yasanın aradığı yetersayının sağlanıp sağlanmadığı da gözönünde tutulmalıdır.

Bu düşüncenin kabulü varsayımında, sirküler yoluyla karar almanın, ortakların fiziki olarak toplanmasını gerektirmediğinden karar alınmasını bir yandan kolaylaştırdığı; diğer yandan ise karar yetersayısı tüm oylara göre belirlendiğinden karar almayı zorlaştırdığı söylenebilir.

VIII. ÇAĞRISIZ GENEL KURULDA YETERSAYILAR

TTK 617/3 atfı ile limited şirket genel kurulları da TTK 416'ya uygun olarak çağrısız da toplanabilecektir. Buna göre; bütün ortaklar veya temsilcilerinin hazır bulunması ve aralarından birisinin itirazda bulunmaması durumunda davet usulüne uyulmaksızın toplantı yapılabilir. Çağrısız genel kurulda çağrıya ilişkin olanlar dışındaki tüm hükümlere uyulması gerekir. Çağrısız genel kurulda toplantı yetersayısı var olduğu sürece karar alınabilecektir. Buna göre; bir ortağın toplantıyı terk etmesi ile o andan itibaren genel kurulun karar alabilme yeteneği ortadan kalkar. Dolayısıyla, çağrısız genel kurulda tüm payların temsil edilme zorunluluğunu içeren toplantı yetersayısı sadece toplantının açılışında değil; tüm toplantı süresince aranacaktır¹²².

¹²¹ ŞENER, s. 735.

¹²² BAHTİYAR, Ortaklıklar, s. 167; TEKİNALP, N. 13-16. Nitekim Yargıtay vermiş olduğu yakın tarihli bir kararında "...dava, ortaklar kurulu kararının iptali istemine ilişkindir. Mahkemece, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş ise de; davaya konu limited şirket ortaklar kurulunun çağrısız olarak toplanıp karar verdiği anlaşılmaktadır. TTK'nın 618/3-c maddesi uyarınca, sorumluluk davası açılması için bu konuda ortaklar kurulu kararı alınması, ortaklar kurulunun TTK 617/3. maddesi atfıyla TTK 416. maddesi uyarınca çağrısız toplanması halinde de bütün pay sahiplerinin aralarından biri itirazda bulunmadan toplanması gerekmektedir. Somut olayda, çağrısız ortaklar kurulunun davacı dışındaki diğer iki ortakla toplanıp karar aldığı anlaşılmakla, kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak toplanıldığından, ortaklar kurulu kararı yok hükmündedir. Bu nedenle davanın kabulüne karar verilmesi gerekir" diyerek, somut olayda davacı dışındaki diğer iki ortakla toplanıldığından çağrısız genel kurula ilişkin şartın gerçekleşmediği ve alınan kararın da yok hükmünde olduğuna hükmetmiştir (11.HD., T. 28.5.2014, E. 2014/4452, K. 2014/0038; Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 07.06.2016).

Çağrısız genel kurulda karar yetersayıları bakımından kanunda açık hüküm bulunmamaktadır. Buna göre toplantı yetersayıları mevcut olduğu sürece alınacak karar için gerekli karar yetersayıları ne ise onun aranması yeterli olacaktır¹²³.

IX. OYDAN YOKSUNLUK HALLERİ

- TTK 619’da oydan yoksunluk halleri üç duruma özgülenerak hüküm altına alınmıştır. Oydan yoksunluğun söz konusu olduğu ilk hal; herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanların, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda, oy kullanamamasıdır (TTK 619/1)¹²⁴. TTK 616/I-f’ye göre; müdürlerin ibrası genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır.
- İkinci olarak, limited şirket ortağı TTK 612’deki koşullar altında kendi esas sermaye payını ortaklığa devredebilir. Oydan yoksunluğun geçerli olduğu diğer bir durum payını devreden ortağın menfaati ile ortaklığın menfaatinin çatıştığı bu durumdur¹²⁵. TTK 619/2’ye göre; şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz (TTK 619/2).
- Son olarak, ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz (TTK 619/3).

Oydan yoksunluk konusunda anonim ve limited şirketler bakımından kanunkoyucu farklı esaslar benimsemiştir. Anonim şirketlerde oydan yoksunluğu düzenleyen TTK 436’ya göre; *“Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz”*¹²⁶.

¹²³ TTK 416’ya ilişkin olarak öğretide MOROĞLU, pay sahiplerinden ya da temsilcilerinden herhangi birisinin itirazda bulunmaması şartının sadece genel kurulun toplanabilmesi için değil, aynı zamanda karar alınabilmesi için de aranması gerektiğini, bu nedenle de hükmün yetersiz şekilde kaleme alındığını ifade etmektedir. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 119, dn. 195. Buna karşın, karar yetersayıları bakımından açık kanun hükmü bulunmadığından, toplantı nisabı var olduğu sürece kararların alınması için kural olarak mevcudun çoğunluğunun olumlu oyunun yeteceği konusunda bkz. BAHTİYAR, Ortaklıklar, s. 165, dn. 218; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 273.

¹²⁴ Tek kişilik limited şirketlerde bu düzenlemenin sonucu olarak hukuken geçerli bir ibra kararı alınması mümkün değildir. Tüm ortakların müdür olduğu durumlarda da aynı sonuç gerçekleşecektir. Bu yönde bkz. ŞENER, s. 740. İsviçre hukukunda aynı yönde bkz. SIFFERT/FISCHER/PETRIN, s. 220.

¹²⁵ Bu yönde bkz. ŞENER, s. 740.

¹²⁶ Konuya ilişkin olarak ETK 537’ye göre ise, hakkında ibra kararı verilen ortak bu kararın alınmasında oy kullanıyordu. TTK 619, ETK 537’deki oydan yoksunluk halini genişletmiştir.

İki düzenleme arasındaki en önemli farklılık tipik bir sermaye şirketi olan anonim şirketlerde kişisel nitelikte bir iş ya da işlemin oydan yoksunluğa sebep olurken; kişisel özellikleri daha ağır basan bir şirket olmasına rağmen aynı sonucun limited şirketlerde kabul edilmemiş olmasıdır. Bu sonuç eleştiriye açık olmakla birlikte; mevcut düzenleme karşısında kanunda belirtilen oydan yoksunluk halleri sınırlı sayıda olup¹²⁷; bu durumların genişletilmesi veya anonim şirketlere ilişkin oydan yoksunluk hallerinin limited şirketlere doğrudan ya da kıyasen uygulanması kanımızca mümkün değildir¹²⁸.

SONUÇ

1. TTK 620’de geçen; “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde*” ifadesi, her iki yönde de değişikliğin yapılmasının mümkün olabileceği yorumuna elverişlidir. Bununla birlikte, TTK 620’de düzenlenen yetersayının karar yetersayısı olması, sermaye şirketlerinde genel kurul kararlarının kural olarak salt çoğunlukla alınması ve nispi çoğunluğun tüzel kişinin iradesinin ortaya çıkması için elverişli olmadığı düşünüldüğünde, kanımızca, şirket sözleşmesi ile karar yetersayısının ancak ağırlaştırılabileceği, geçerli bir irade beyanının ortaya çıkabilmesi için kanunda kabul edilen asgari orana ihtiyaç bulunduğu yorumu tercih edilmelidir. Kanunun sermaye şirketlerinin genel kurul toplantılarında karar alınmasına dair düzenlemelerinin temel mantığı, sistematığı ve çoğunluk kavramının genel kabul gören anlamı da bu görüşü destekler niteliktedir.
2. TTK 621/2’ye ilişkin düzenlemenin lafzı ve TTK 589 hükmü karşısında, olağan kararlarda TTK 620 uyarınca öngörülen karar yetersayısının ağırlaştırılabilmesi için yapılacak şirket sözleşmesi değişikliklerinde, TTK 589’un uygulanması gerekir.
3. TTK 621 hükmüne göre karar alınabilmesi için çifte yetersayı ya da bir başka ifade ile çifte engel öngörülmüştür. Ancak oy hakkına sahip sermaye

¹²⁷ BİLGİLİ/CENGİL, limited şirkette oy hakkından yoksunluğun sınırlı sayıda olmadığı kanaatindedir. **BİLGİLİ FATİH/ CENGİL FATİH**, Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu, GÜHFD 2017/1 s. 91 vd.

¹²⁸ Konuyu ayrıntılı olarak inceleyen KIRCA/GÜREL de iki şirket arasında böyle bir farklılık yaratılmasının ve kişisel öğelere daha çok ağırlık veren limited şirketlerde oydan yoksunluğun daha katı kurallara bağlanmasının hukuk tekniği bakımından “tevil edilemez” olduğunu; ancak mevcut hukuk kuralları bakımından anonim şirketlere ilişkin oydan yoksunluk hallerinin limited şirketlere uygulanamayacağını; zira limited şirketlere uygulanacak anonim şirket hükümlerini düzenleyen TTK 644’te bu konuda bir atıf bulunmadığını ve TTK 619’da limited şirketlerde oydan yoksunluğu düzenleyen özel bir hüküm olduğundan ortada kanun boşluğu bulunmadığını, dolayısıyla kıyas yoluna da başvurulamayacağını; ETK dönemi ile karşılaştırıldığında ise, kanunkoyucunun oydan yoksunluğa ilişkin kapsamı genişletip; anonim şirketlere paralel bir düzenleme getirmediğinden, iradesinin oydan yoksunluğu bu sayılan üç durum ile sınırlamak olduğunun söylenebileceğini ifade etmektedirler. **KIRCA/GÜREL**, s. 218. **AKBAY** ve **ŞENER** de, kanunda belirtilen oydan yoksunluk halleri bakımından sınırlı sayı ilkesinin geçerli olduğunu, bu hallerin genişletilemeyeceğini; aksinin kabulünün oy hakkının vazgeçilmez niteliği ile çelişkiye neden olacağını ifade etmektedir. **AKBAY**, s. 188; **ŞENER**, s. 740.

yenin tamamının salt çoğunluğunun aynı zamanda dolaylı olarak toplantı yetersayısını ifade ettiği kabul edilebilir.

4. Limited şirket tabiyetinin belirlenmesinde, merkez yeri esasının kabul edildiği varsayımında, bir limited şirkete uygulanacak hukuk da, limited şirketin merkezine göre belirleneceğinden, şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararı oldukça önem taşıyabilecektir. Uygulanacak hukuk kurallarını değiştirmeyecek olan yurt içi merkez değişikliklerinin TTK 621'e göre önemli karar olduğu şüphesizdir. Buna göre, limited şirketlerde şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararlarına ilişkin olarak TTK'da bilinçli olmayan bir kanun boşluğu olduğu, olması gereken hukuk açısından bu kararın anonim şirketlere ilişkin TTK 421'de olduğu gibi açıkça düzenlenmek suretiyle oybirliği ile alınabilecek bir karar olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bununla birlikte olan hukuk açısından dahi yurt içi ve yurt dışı merkez değişikliği ayırımı yapılarak yurt içi değişikliğinin TTK 621'e, merkezin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların ise oybirliğine tabi olduğu savunulabilecek niteliktedir.
5. Şirket sözleşmesinde yapılacak bir değişiklikte ortaklar için rekabet yasağının kabul edilebilmesi için TTK 589 hükmüne göre karar alınması zorunlu olmakla birlikte, hakkında rekabet yasağı kabul edilecek ortakların da bu değişikliğe onay vermesi gerektiği kanaatindeyiz.
6. TTK 613/4'te açık bir düzenleme olmamasına rağmen şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla rekabet yasağının kaldırılabilmesi gerekir. Buna göre; TTK'da rekabet yasağının ileriye etkili ve sürekli olarak kaldırılması isteniyorsa, TTK 589 uyarınca rekabet yasağının öngörülmesine ilişkin hükmün şirket sözleşmesinden çıkarılması gerektiği; buna karşılık sadece somut bazı olay ve dönemlere ilişkin olarak rekabet yasağı kaldırılmak isteniyorsa, TTK 613/4'te öngörülen yöntemlere müracaat edilmesi gerektiği savunulabilir.
7. Sirküler yoluyla karar almada TTK 617/4, aynı önerinin tüm ortaklara sunulmasını kararın geçerliliği için zorunlu tuttuğundan, karar yetersayısı belirlenirken tüm ortaklar genel kurula katılmış gibi tüm oyların dikkate alınması gerektiği ve sirküler yoluyla karar alma konusunda TTK'da sınırlama yapılmamasından hareketle, her türlü kararın bu yöntemle alınabileceği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- AKBAY, DİRENÇ:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, İstanbul 2010.
- BAHTİYAR, MEHMET:** Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İstanbul 2001 (Anasözleşme)
- BAHTİYAR, MEHMET:** Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul 2017, s. 59-102 (TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi).
- BAHTİYAR, MEHMET:** İki Kişilik Ortaklıkta Haklı Sebepçe Çıkarma Davası ve Yargıtay Kararları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 30. Sempozyum, Ankara 2017, s.103-130 (Çıkarma).
- BAHTİYAR, MEHMET:** Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri, İstanbul 2017 (Ortaklıklar).
- BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıklarda Meydana Getirdiği Temel Değişiklikler, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011/1-2, s. 229-248.
- BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2017, C. 12, S. 149-150, s. 71-134 (Yetersayılar).
- BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı (TTK 408/2-f), Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2013, S. 1, s. 33-52 (Önemli Miktar).
- BİÇER, LEVENT/HAMAMCIOĞLU, ESRA:** Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2003, S. 2, s. 59-88 (Pay Rehni).
- BİLGİLİ FATİH/ CENGİL FATİH:** Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu, GÜHFD 2017/1, s. 69-121.
- BİLGİLİ, FATİH/DEMİRKAPI, ERTAN:** Şirketler Hukuku, Bursa 2013.
- ÇAMOĞLU, ERSİN:** Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, Yaklaşım, Y. 20, S. 29, Kasım 2012, s. 251-257.
- ÇAMOĞLU, Ersin:** Limited Ortaklıktan Çıkarılma, Batider 2014, C. XXX, S. 3, s. 5 vd (Çıkarılma).
- ÇOŞTAN, HÜLYA:** Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları, TFM 2015/1, s. 65-73.
- ÇOŞTAN, HÜLYA:** Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar, Ankara Barosu Dergisi, 2012/4, s. 79-90 (İmtiyazlı Paylar).
- ÇOŞTAN, HÜLYA:** Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları, Ankara 2013 (Birleşme).

- DURAL, ALİ:** Anonim Şirketin Önemli Miktarda Varlığının Satışına İlişkin Genel Kurul Kararının İçeriği ve Kapsamı, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul 2017, s. 225-239.
- ERDOĞAN, ABDULLAH:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, GÜHFD., C. XVII, Y. 2013, S. 3, s. 39-60.
- GÖKSOY, YAŞAR CAN:** Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı, DEÜHFD, C. 9, Özel Sayı, 2007, s.633-681.
- KARAKILIÇ, HASAN:** Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü, Hacettepe HFD 4 (2), 2014, s. 107 - 144.
- KARAYALÇIN, YAŞAR:** Ticaret Hukuku II, Şirketler Hukuku, Ankara 1973.
- KENDİGELEN ABUZER:** Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2016 (İlk Tespitler).
- KENDİGELEN, ABUZER:** Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü mü?, Ankara 2015, s. 95-138 (Ağırlaştırılmış Nisaplar).
- KIRCA, İSMAİL/ ŞEHİRALİ ÇELİK, FEYZAN HAYAL/ MANAVGAT, ÇAĞLAR:** Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Ankara 2013.
- KIRCA, İSMAİL/GÜREL MURAT:** Limited Şirket Ortağının Kendisi Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 60. Yıl Armağanı, Ankara, 2015, s.198-224.
- KRATZ, BRIGITTA,** CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere - Bucheffektengesetz Art. 772-1186 OR und BEG, Zürich 2012.
- MOROĞLU, ERDOĞAN:** Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, İstanbul 2015 (Sermaye Artırımı).
- MOROĞLU, ERDOĞAN:** Anonim Ortaklıkların Tabiyeti ve Tanınması, Makaleler, İstanbul 2010, s. 499-505 (Tabiyet).
- MOROĞLU, ERDOĞAN:** Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul 2017, s. 126-127 (Hükümsüzlük)
- MOROĞLU, EROĞAN:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler, İstanbul 2016 (Değerlendirme ve Öneriler).
- NOMER, HALUK N.:** Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2008.
- PULAŞLI, HASAN:** Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2016 (Şirketler).
- PULAŞLI, HASAN:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2014 (Şerh, C. I).
- PULAŞLI, HASAN:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara 2014 (Şerh, C. II).

- SIFFERT, RINO/FISCHER, MARC PASCAL/PETRIN, MARTIN:** Martin, Stämpflis Handkommentar, GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Zürich 2008.
- ŞENER, ORUÇ HAMİ:** Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2017.
- TEKİNALP, ÜNAL:** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015.
- TEKİNALP, ÜNAL:** Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul 2012 (Yeni AO ve LO).
- TEOMAN, ÖMER:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazırlanmış Cetveli, İÜHFİM, C. LV (1995-1996), S. 1-2, s. 231-247.
- VON BÜREN, ROLAND/ STEINER, CHRISTOPH:** Der Vorentwurf für eine Reform des Rechts der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, ZBJV 135/1999, s. 460-479.
- YILDIRIM, Ali Haydar:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, İzmir 2007.
- YILDIZ, ŞÜKRÜ:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007.
- YİĞİT, İLHAN:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2005.

